

Innhold

SAMMENDRAG	3
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER	5
A.1 Virksomhet	5
A.2 Forsikringsresultat	6
A.3 Investeringsresultat	8
A.4 Resultat fra øvrig virksomhet	8
A.5 Andre opplysninger	8
B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL	9
B.1 Generelle opplysninger om systemet for risikostyring og internkontroll.	9
B.2 Krav til egnethet	10
B.3 Risikostyringssystemet, herunder egenvurdering av risiko og solvens	10
B.4 Internkontrollsystem	13
B.5 Internrevisjonsfunksjon	13
B.6 Aktuarfunksjon	14
B.7 Utkontraktering	14
B.8 Andre opplysninger	15
C. RISIKOPROFIL	16
C.1 Forsikringsrisiko.	16
C.2 Markedsrisiko	16
C.3 Kredittrisiko	19
C.4 Likviditetsrisiko	19
C.5 Operasjonell risiko	20
C.6 Andre vesentlige risikoer	20
C.7 Andre opplysninger	20
D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL	21
D.1 Eiendeler	21
D.2 Forsikringstekniske avsetninger	23
D.3 Andre forpliktelser	28
D.4 Alternative verdsettingsmetoder	28
D.5 Andre opplysninger	28
E. KAPITALSTYRING	29
E.1 Ansvarlig kapital	29
E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav	31
E.3 Bruk av durasjonsmetoden for aksjerisiko ved beregning av solvenskapitalkravet	33
E.4 Forskjellen mellom standardformelen og benyttede interne modeller	33
E.5 Manglende oppfyllelse av minstekapitalkravet eller solvenskapitalkravet	33
E.6 Andre opplysninger	33
VEDLEGG 1 - DETALJERT INVESTERINGSRESULTAT	34
VEDLEGG 2 - OBLIGATORISKE TABELLER	35

Sammendrag

Til deg som er kunde i Storebrand Livsforsikring

Solvens II er innført fra 1.1.2016¹. Hovedmålet er at alle forsikringselskaper med stor sikkerhet skal kunne betale det kundene har krav på i forsikringsoppgjør. Regelverket stiller derfor krav til hvor mye kapital selskapene må ha. Regelverket gir også føringer for hvordan selskapene skal innrette seg for å fremme god risikoforståelse og -kultur. Regelverket er det samme i alle land i EU/EØS-området. Det skal sikre likebehandling av kunder og like konkurransevilkår for selskapene.

Hovedproduktene til Storebrand Livsforsikring er privat tjenstepensjon og egenbetalt (individuell) pensjon. For pensjonssparing er det to store usikkerheter som gir risiko. Det er usikkert hva avkastningen på den innbetalte premien blir, og det er usikkert hvor lenge man lever som pensjonist. Risikoen forsterkes av at det kan gå mer enn 50 år fra premien innbetales til den utbetales som pensjon. For tradisjonell, garantert pensjon (ytelsespensjon), er det Storebrand Livsforsikring som har påtatt seg det meste av denne risikoen. Storebrand Livsforsikring garanterer en minimum avkastning og at pensjonen blir utbetalt livslangt. De fleste private bedrifter har ikke lenger ytelsesordninger eller har lukket disse for nye ansatte, men Storebrand Livsforsikring har en stor bestand av ferdig betalte pensjonsordninger (fripoliser). Det er satt av mye kapital for å dekke usikkerheten knyttet til framtidig avkastning og levetid fra fripolisene. Dette er helt vesentlig for at garantiene skal ha reell verdi.

Mesteparten av nye premier for tjenstepensjon er knyttet til innskuddspensjonsordninger. For disse produktene er det du som kunde som har avkastningsrisikoen. Det samme gjelder privat pensjonssparing innenfor fondsforsikring, f.eks. produktet Ekstrapensjon. Storebrand Livsforsikring har likevel en viktig rolle knyttet til fondsutvalg og rådgivning, og har ansvar for å forvalte midlene på en bærekraftig og forsvarlig måte, inkludert at kostnadene skal være rimelige. En enkel og helhetlig løsning på dette er forvaltningsformen Anbefalt Pensjon. For fondsforsikring er det vanligvis en tidsbegrenset utbetaling, slik at det er du som kunde som må sørge for at pensjonen varer livet ut. Storebrand Livsforsikrings rolle er å gi deg god, helhetlig oversikt over alle dine pensjonsrettigheter og gi råd om hva du kan gjøre for å tilfredsstille dine pensjonsbehov.

Storebrand Livsforsikring tilbyr også forsikringsdekning hvis noe uforutsett skjer. Du kan få engangserstatning eller årlige utbetalinger hvis du blir utsatt for en ulykke, blir syk eller ufør og du kan sikre etterlatte ved død. Også for disse produktene beregnes risikoen som Storebrand Livsforsikring har påtatt seg, og risikoen dekkes ved å sette av kapital.

Under Solvens II skal alle eiendeler og forpliktelser vurderes til markedsverdi. Dette er oppsummert i tabell 1. Tall i parentes refererer til 2016. Samlet verdi av eiendelene er NOK 318,2 mrd. (NOK 292,3 mrd.), mens samlet verdi av forpliktelsene er NOK 282,8 mrd. (NOK 260,5 mrd.). Storebrand Livsforsikring har dermed eiendeler som er NOK 35,5 mrd. (NOK 31,8 mrd.) mer verdt enn forpliktelsen de skal dekke. Storebrand Livsforsikring har også tatt opp ansvarlige lån på NOK 8,5 mrd. (NOK 7,2 mrd.). Storebrand Livsforsikring har i 2018 betalt NOK 1,3 mrd. i utbytte til Storebrand ASA for regnskapsåret 2017. Dette er fratrukket i solvenskapitalen pr. 31.12.2017. Det gir en samlet solvenskapital på NOK 42,7 mrd. (NOK 39,0 mrd.).

Prinsippene for verdsettelse, og forskjellen mellom verdsettelsen i solvensregnskapet og finansregnskapet, er nærmere beskrevet i kapittel D. En grunnleggende forskjell fra finansregnskapet er at verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen tar hensyn til gjeldende rentenivå.

¹ I Norge er Solvens II implementert gjennom Finansforetaksloven med forskrifter.

TABELL 1 SOLVENS II BALANSEN FOR STOREBRAND LIVSFORSIKRING AS

(NOK mill.)	31.12.2017	31.12.2016		31.12.2016	31.12.2016
Eiendeler			Forpliktelser		
Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring	228 437	221 047	Forsikringstekniske forpliktelser*	263 650	245 456
Finansielle eiendeler for fondsforsikring	80 786	64 292	-Livsforsikring	188 993	185 399
Andre eiendeler	9 027	6 962	-Skadeforsikring	627	725
			-Fondsforsikring	74 029	59 332
			Ansvarlige lån	8 547	7 198
			Andre forpliktelser	10 573	7 884
Totale eiendeler	318 250	292 302	Totale forpliktelser	282 769	260 538
			Netto eiendeler	35 481	31 764

*Inkludert overgangsregel

Solvens II stiller krav til hvor stor solvenskapitalen må være i en normalsituasjon. Dette kalles "solvenskapitalkrav" og er beregnet til totalt NOK 19,1 mrd. (NOK 19,5 mrd.), se tabell 2. Størrelsen på solvenskapitalkravet skal sikre at det er 99,5 % sikkert at du som kunde får det forsikringsoppgjøret eller den pensjonsutbetalingen du har krav på.

Det er kapitalkrav for alle vesentlige risikoer som Storebrand Livsforsikring har. 71 % av solvenskapitalkravet² er knyttet til at finansmarkedene, spesielt rentenivå, aksjer, eiendom, kredittpåslag og valuta, kan utvikle seg ulikt fra det som er forventet. 22 % av kapitalkravet er knyttet til livsforsikringsrisikoen, blant annet at pensjonskunder kan leve lenger enn forventet. Storebrand Livsforsikring har også operasjonell risiko, risiko fra skadeforsikring og risiko knyttet til at motparter ikke gjør opp for seg. Samlet krav reduseres med diversifisering, dvs. at det er lite sannsynlig at alt skjer samtidig, og som følge av at redusert skatt vil kompensere for noe av tapene.

Når solvenskapitalen på NOK 39,0 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 19,5 mrd., får Storebrand Livsforsikring en solvensmargin på 200 %. Kravet i regelverket er at solvensmarginen skal være over 100 % i en normalsituasjon. Storebrand Livsforsikrings eget mål er over 150 %.

Når solvenskapitalen på NOK 42,7 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 19,1 mrd., får Storebrand Livsforsikring en solvensmargin på 224 % (200 %). Kravet i regelverket er at solvensmarginen skal være over 100 % i en normalsituasjon. Storebrands eget mål er at solvensmarginen for gruppen skal være over 150 %.

TABELL 2 SOLVENS KAPITALKRAV

(NOK mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Finansmarkedsrisiko	20 336	21 791
Motpartsrisiko	449	423
Livsforsikringsrisiko	6 434	5 180
Skade- og helseforsikringsrisiko	540	524
Diversifisering	-4 646	-4 013
Operasjonell risiko	990	953
Tapsabsorberende skatteeffekt	-5 015	-5 401
Totalt kapitalkrav	19 088	19 457

TABELL 3 SOLVENSPOSISJON

(NOK mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Solvenskapital	42 728	38 962
Solvenskapitalkrav	19 088	19 457
Solvensmargin	223,8 %	200,2 %

² Før diversifisering mellom risikomodulene.

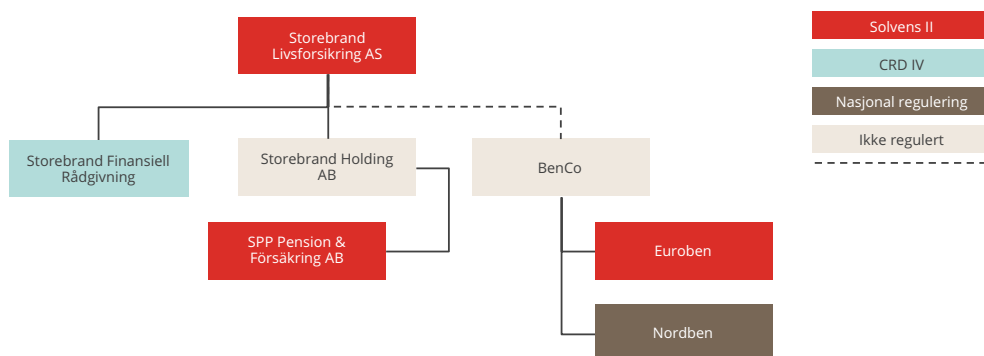
A. VIRKSOMHET OG RESULTATER

A.1 VIRKSOMHET

I løpet av 2017 inngikk Storebrand Livsforsikring en avtale om å overta Silver Pensjonsforsikring, men med gjennomføring i første kvartal 2018. En nærmere beskrivelse av transaksjonen finnes i note 3 i årsrapporten for 2017. Bortsett fra denne transaksjonen, er Storebrand Livsforsikrings virksomhet ikke vesentlig endret gjennom 2017.

Storebrand Livsforsikring AS har sin hovedvirksomhet i Norge med hovedkontor på Lysaker i Bærum kommune. Storebrand Livsforsikring er underlagt tilsyn av Finanstilsynet³. Storebrand Livsforsikrings regnskaper er revidert av Deloitte AS⁴.

Storebrand Livsforsikring er den største virksomheten i Storebrand-konsernet⁵. Selskapet er 100 % eid av Storebrand ASA, som er morselskap i Storebrand-konsernet. Storebrand ASA er, som øverste konsernselskap, underlagt gruppets tilsyn av Finanstilsynet. Storebrand ASA utarbeider og offentliggjør grupperapport om solvens og finansiell stilling for Storebrand-konsernet.

FIGUR 1 SELSKAPSSTRUKTUR

Storebrand Livsforsikring AS eier 100 % av Storebrand Holding AB som igjen eier 100 % av SPP Pension & Försäkring AB, SPP Spar AB, SPP Konsult AB og Storebrand & SPP Business Services AB. SPP er en ledende svensk leverandør av livsforsikringer og tjenestepensjoner. SPP har sitt hovedkontor i Stockholm. Storebrand Livsforsikring AS etablerte i 2005 filial i Sverige. Filialen forvalter pensjonsforsikringer og fondsforsikring i det svenske markedet etter norsk forsikringslov. Det foregår ikke lenger nysalg i filialen. Filialen ble i 2008 driftsmessig integrert med SPP.

Storebrand Livsforsikring AS eier 89,6 % i BenCo Insurance Holding BV som igjen eier 100 % av Nordben Life and Pension Insurance Company Ltd. på Guernsey og Euroben Life and Pension Ltd med hovedkontor i Dublin. Selskapene tilbyr pensjonsprodukter til multinasjonale bedrifter.

Gjennom de 100 % eide datterselskapene Aktuar Systemer AS og Storebrand Pensjonstjenester AS tilbyr Storebrand Livsforsikring leveranser innen aktuar tjenester, systemløsninger og alle typer tjenester knyttet til drift av pensjonskasser. Storebrand Finansiell Rådgivning AS ble etablert som et 100 % eid datterselskap av Storebrand Livsforsikring AS for å tilfredsstille lovpålagte endringer innenfor finansiell rådgivning (MiFid regelverket) som trådte i kraft fra 1. november 2007.

Storebrand Livsforsikring AS skal, i henhold til regelverket, rapportere Solvens II på solo-basis. Dette innebærer at datterselskap konsolideres med verdien av egenkapitalen. Prinsippene er nærmere beskrevet i kapittel D1. Eiendeler. Tallgrunnlag i kapitlene A. Virksomhet og resultater, D. Verdivurdering for solvensformål av eiendeler og forpliktelser og E. Kapitalstyring, er basert på disse solo-prinsippene. I kapitlene B. Systemet for risikostyring og internkontroll og C. Risikoprofil er beskrivelsene i hovedsak basert på hele Storebrand Livsforsikring, inkludert de aktivitetene som skjer i datterselskapene.

³ Finanstilsynet: Revierstredet 3, 0151 Oslo; Postboks 1187 Sentrum, 0107 Oslo; Telefon: 22 93 98 00

⁴ Deloitte AS: Dronning Eufemias gate 14; Postboks 221 Sentrum, 0103 Oslo; Telefon: 23 27 90 00

⁵ En fullstendig oversikt over selskapene i Storebrand-konsernet kan finnes i årsrapport 2016 for Storebrand ASA, s. 196.

Storebrands kjernevirksomhet styres og rapporteres i segmentene Sparing, Forsikring og Garantert Pensjon⁶.

- *Sparing* omfatter langsiktig sparing til pensjon, uten langsiktige rentegarantier. Produktene er i hovedsak fondsforsikring (innskuddspensjon og unit link) til bedrifter og privatpersoner i Norge og Sverige.
- *Forsikring* omfatter konsernets forsikringsrisikoprodukter. Storebrand Livsforsikring tilbyr personrisikoprodukter til det norske privatmarkedet og personalforsikring i det norske og svenske bedriftsmarkedet.
- *Garantert pensjon* omfatter langsiktig sparing til pensjon, hvor kundene har en garantert avkastning eller ytelse. Produktene omfatter ytelsespensjon i Norge og Sverige, fripoliser og individuell kapital- og pensjonsforsikring.

Sparing og Forsikring er konsernets satsingsområder mens Garantert pensjon er i langsiktig avløp. Storebrands strategi er å levere lønnsom vekst innenfor satsingsområdene våre gjennom enkle og bærekraftige løsninger, samtidig som vi forvalter våre garanterte porteføljer på en kapitaleffektiv måte. Tjenestepensjon er kjerneproduktet i både Norge og Sverige. I Norge tilbys også de ansatte og tidligere ansatte i våre kundebedrifter attraktive løsninger innenfor personmarkedet.

A.2 FORSIKRINGSRESULTAT

Resultatene i dette kapitlet samsvarer med teknisk regnskap i den finansielle rapporteringen for Storebrand Livsforsikring, ref. note 13 i årsrapporten for 2017, men gruppert i henhold til segmentinndelingen som benyttes for Solvens II-rapportering. Informasjon om risikoresultatet for Storebrand Livsforsikring finnes i note 7 i årsrapporten for 2017.

Livsforsikring

Størstedelen av premieinntektene, utbetalingene og kostnadene for Storebrand Livsforsikring er knyttet til livsforsikringsprodukter. For 2017 var samlede premier fra livsforsikringsprodukter NOK 16 034 mill., sammenliknet med NOK 16 250 mill. for 2016. Premier er fordelt på garanterte produkter med overskuddsdeling, fondsforsikring og øvrig livsforsikring. Kostnadene knyttet til livsforsikringsprodukter var NOK 1 479 mill. (NOK 1 727 mill.), hvorav NOK 17 mill. ikke er fordelt på de enkelte produktene.

TABELL 4 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT (LIVSFORSIKING)

(NOK mill.)	Garanterte produkter med overskuddsdeling			Sum livsforsikring	Sum livsforsikring
	Fondsforsikring	Øvrig livsforsikring	31.12.2017	31.12.2016	
Brutto premier	3 586	10 340	2 108	16 034	16 250
Gjenforsikret andel	3	0	17	19	19
Netto premier	3 584	10 340	2 092	16 015	16 231
Brutto forsikringsutbetalinger	8 073	1 339	824	10 237	10 077
Gjenforsikret andel	0	0	7	7	5
Netto forsikringsutbetalinger	8 073	1 339	817	10 230	10 072
Kostnader	741	442	280	1 479	1 727

Garanterte produkter med overskuddsdeling

Segmentet består av kollektiv tjenestepensjon og individuelle pensjonsordninger med garanterte ytelser og overskuddsdeling. Segmentet inkluderer forsikringer som gir utbetaling ved uførhet eller til etterlatte ved død, når disse henger sammen med en garantert alderspensjon.

For 2017 var premieinnbetalingen NOK 3 586 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 3 mill., var premie for egen regning NOK 3 584 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 8 073 mill. Samlede utbetalinger er større enn premieinnbetalinger, og dette må ses i sammenheng at med størstedelen av bestanden er fripoliser. Fripoliser er ferdig betalte pensjonsrettigheter der det ikke innbetales nye premier. Premieinnbetalinger fra tidligere år er satt av til å dekke utbetalingene. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 741 mill.

Fondsforsikring

Segmentet består av kollektiv tjenestepensjon (innskuddspensjon, hybridpensjon og fripoliser med investeringsvalg) og individuelle pensjonsordninger uten garantert avkastning⁷ eller ytelser.

⁶ Oversikten over hva som inngår i de ulike segmentene er her avgrenset til Storebrand Livsforsikring AS med datterselskaper. Segmentene er nærmere beskrevet i note 4. Segmentinformasjon i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

⁷ Inkluderer også fripoliser med investeringsvalg og hybrid tjenestepensjon, som kan ha 0 % avkastningsgaranti.

For 2017 var premieinnbetalingen NOK 10 340 mill. Det er ikke avgitt gjenforsikring. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 1 339 mill. Når premieinnbetalingene er vesentlig større enn forsikringsutbetalingene, må dette ses i sammenheng med at få har nådd pensjonsalder. Mesteparten av den innbetalte premien settes derfor av til å dekke pensjonsutbetalinger i framtidige år. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 442 mill.

Øvrig livsforsikring

Hoveddelen av segmentet er forsikring mot uførhet, sykdom, ulykke eller død. Kollektiv uførhetsforsikring gir årlige utbetalinger hvis de forsikrede blir arbeidsuføre. Gruppelivsforsikring gir engangsutbetalinger ved invaliditet som følge av ulykke eller sykdom, eller til etterlatte ved død.

For 2017 var premieinnbetalingen NOK 2 108 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 17 mill., var premie for egen regning NOK 2 092 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 824 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 7 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 817 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 280 mill.

Skadeforsikring

Storebrand Livsforsikring AS tilbyr også noen produkter som er definert som skadeforsikring. For 2017 var samlede premier fra skadeforsikringsprodukter NOK 323 mill. sammenliknet med NOK 339 mill. for 2016. Kostnadene knyttet til skadeforsikringsprodukter var NOK 84 mill.

TABELL 5 PREMIER, FORSIKRINGSUTBETALINGER OG KOSTNADER PR. SEGMENT (SKADEFORSIKRING)

(NOK mill.)	Ulykke	Yrkesskade	Sum skadeforsikring 31.12.2017	Sum skadeforsikring 31.12.2016
Brutto premier	256	67	323	339
Gjenforsikret andel	7	5	12	10
Netto premier	249	62	311	328
Brutto forsikringsutbetalinger	133	22	155	230
Gjenforsikret andel	4	2	6	7
Netto forsikringsutbetalinger	129	20	149	223
Kostnader	68	17	84	67

I vedlegg 2 til denne rapporten er det en tabell som gir nærmere informasjon om hvordan forsikringsutbetalinger har påløpt over tid for de siste 10 årgangene (S.19.01.21).

Ulykkesforsikring

Segmentet omfatter forsikringer som gir en engangserstatning hvis ulykker inntreffer⁸.

For 2017 var premieinnbetalingen NOK 256 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 7 mill., var premie for egen regning NOK 249 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 133 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 4 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 129 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 68 mill.

Yrkesskade

Segmentet består av premier som betales for å gi erstatning for yrkesskader.

For 2017 var premieinnbetalingen NOK 67 mill. Etter avgitt gjenforsikring på NOK 5 mill., var premie for egen regning NOK 62 mill. Samlede forsikringsutbetalinger var NOK 22 mill. Etter gjenforsikrings del på NOK 2 mill., var forsikringsutbetalinger for egen regning NOK 20 mill. Kostnadene knyttet til segmentet var NOK 17 mill.

Geografisk fordeling av premier, forsikringsutbetalinger og kostnader

Tilnærmet alle premier, utbetalinger og kostnader for Storebrand Livsforsikring AS er i Norge. Geografisk fordeling av premier, forsikringsutbetalinger og kostnader på gruppenivå er omtalt i avsnitt A.2 i rapporten om solvens og finansiell stilling for Storebrand ASA.

Datterselskapene SPP Pension & Försäkring og Euroben har hoveddelen av inntekter og utgifter i Sverige. Dette er nærmere omtalt i avsnitt A.2 i rapporten om solvens og finansiell stilling for disse selskapene.

⁸ Omfatter ikke Gruppeliv, som inngår som Øvrig livsforsikring.

A.3 INVESTERINGRESULTAT

I 2017 var gjennomsnittlig avkastning for garanterte kundeporteføljer (kollektivporteføljen) 4,8 % bokført og 5,3 % markedsverdi-basert. Avkastningen for selskapsporteføljen var 4,6 %. Nærmere informasjon om avkastningen på delporteføljer kan finnes i note 46 i årsrapporten for Storebrand Livsforsikring.

Inntekter fra investeringer framgår også av note 17 Netto finansinntekter og note 18 Netto inntekter fra eiendommer i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring. Avkastningsresultatene i dette dokumentet er basert på prinsippene som gjelder for solvensbalansen. Det medfører at det blir avvik mot finansregnskapet, spesielt knyttet til at det ikke benyttes amortisert kost for solvensbalansen.

For 2017 hadde Storebrand Livsforsikring inntekter fra investeringer på NOK 18 850 mill. For 2016 var inntektene NOK 27 449 mill. Av dette var NOK 6 588 mill. renteinntekter, NOK 493 mill. aksjeutbytter og NOK 4 685 mill. kursgevinster (netto) ved salg av verdipapirer. Urealiserte kursgevinster økte med NOK 7 085 mill.

Storebrand Livsforsikrings investeringer er fordelt på tre hovedgrupper av porteføljer, kollektivporteføljen (garanterte kundeporteføljer), fondsforsikringsporteføljen (kundeporteføljer uten garanti) og selskapsporteføljen. Investeringsinntektene påvirker Storebrands inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene, dette er nærmere beskrevet i kapittel B.2 Markedsrisiko.

TABELL 6 INNTEKTER OG KOSTNADER KNYTTET TIL INVESTERINGENE FORDELT PÅ HOVEDPORTEFØLJER

(NOK mill.)	Utbytter	Renteinntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Kollektivporteføljen	170	4 894	2 009	2 774
Fondsforsikringsporteføljen	253	1 307	2 606	3 836
Selskapsporteføljen	70	387	70	475
Totalt	493	6 588	4 685	7 085

Nærmere detaljer om hvordan inntekter er fordelt på aktivklasser finnes i vedlegget til denne rapporten (Vedlegg 1).

Storebrand Livsforsikring har ikke ført investeringsinntekter eller –kostnader direkte mot egenkapitalen. Storebrand Livsforsikring har ikke investeringer i verdipapirisering.

A.4 RESULTAT FRA ØVRIG VIRKSOMHET

Storebrand Livsforsikring er finansiert gjennom en kombinasjon av egenkapital og ansvarlig lån. Med rentenivået pr. utgangen av 2017 forventes det om lag NOK 100 mill. i rentekostnader kvartalsvis. Utover dette har Storebrand Livsforsikring lite inntekter eller kostnader som ikke er knyttet til forsikringsvirksomheten og investeringene. Andre inntekter framgår også av note 20 og andre kostnader av note 26 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

A.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Virksomheten og resultatene for 2017 er utførlig beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

B. SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

B.1 GENERELLE OPPLYSNINGER OM SYSTEMET FOR RISIKOSTYRING OG INTERNKONTROLL

I 2017 har det blitt gjort endringer i den funksjonelle ansvarsfordelingen i konsernledelsen. Bortsett fra det, er det ikke gjort endringer som har vesentlig påvirkning på systemet for risikostyring og internkontroll.

Styret og styrets underutvalg

Styret i Storebrand Livsforsikring består av syv medlemmer, hvorav tre eksterne og to valgt av de ansatte. Konsernsjefen er styrets leder.

Styret er ansvarlig for at selskapet er forsvarlig organisert, at det fastsettes risikorammer, strategi, plan og budsjett for virksomheten, samt for å påse at virksomhet, regnskap og formuesforvaltning er gjenstand for betryggende kontroll, herunder at selskapet drives i samsvar med lovgivningen. Styret skal også føre tilsyn med den daglige ledelse og selskapets virksomhet forøvrig.

Styret i Storebrand ASA har etablert underutvalgene revisjonsutvalg, risikoutvalg og kompensasjonsutvalg, felles for Storebrand-konsernet. Utvalgene består av tre til fire medlemmer. Utvalgenes mandat gjennomgås og fastsettes årlig.

Revisjonsutvalget bistår styret ved å gjennomgå, vurdere og eventuelt foreslå tiltak i forhold til virksomhetens kontrollmiljø, finansiell og operasjonell rapportering, risikostyring og internkontroll, samt ekstern- og internrevisjon. Utvalget bistår styret i forberedelsen av saker, men beslutningene fattes av det samlede styret.

Risikoutvalgets hovedoppgave er å forberede styrebehandlingen på risikoområdet, med særskilt oppmerksomhet på konsernets risikoappetitt, risikostrategi og investeringsstrategi. Utvalget skal bidra med framoverskuende beslutningsstøtte knyttet til styrets drøfting av virksomhetens risikotaking, finansielle prognoser og behandling av risikorapporteringen.

Kompensasjonsutvalget fungerer som konsernets felles godtgjørelsesutvalg i henhold til norsk og svensk regelverk. Kompensasjonsutvalget skal gi råd til styrene i de av konsernets selskaper i Norge og Sverige som plikter å ha godtgjørelsesutvalg. Dette gjelder i alle saker som omhandler det enkelte selskaps godtgjørelsesordning for ledende ansatte, ansatte med arbeidsoppgaver av betydning for selskapets risikoeksponering og ansatte med kontrolloppgaver. Utvalget kan ikke treffe beslutninger på vegne av det enkelte styre.

Daglig ledelse

Administrerende direktør står for den daglige ledelse av Storebrand Livsforsikrings virksomhet og skal følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt. Administrerende direktør rapporterer til selskapets styre. Administrerende direktørs ansvar og oppgaver er gitt i instruks vedtatt av styret.

I den funksjonelle styringen av konsernet utgjør konsernledelsen det øverste ledelsesnivået. Det er ansvarsområder for personmarked Norge, bedriftsmarked Norge, SPP og kapitalforvaltning samt tverrgående ansvarsområder for digital forretningsutvikling, kommunikasjon, økonomi & finans samt People & Technology.

Uavhengige kontrollfunksjoner

Styret i Storebrand Livsforsikring har etablert uavhengige kontrollfunksjoner i henhold til relevante lovkrav (risikostyringsfunksjon, compliance-funksjon, aktuarfunksjon, internrevisjon). Organisering og ansvar for uavhengige kontrollfunksjoner er nærmere beskrevet i kapitlene B.3-B.6.

Godtgjørelse

Storebrand Livsforsikring følger konsernets felles retningslinjer for godtgjørelse. Storebrands avlønningsprinsipper skal bidra til å tiltrekke, utvikle og beholde høyt kvalifiserte medarbeidere. Storebrand har en transparent insentivmodell, med vekt på kundens interesser og langsiktighet. Selskapet vil derfor i all hovedsak legge vekt på fastlønn som virkemiddel i den økonomiske totalkompensasjonen, og i begrenset grad benytte seg av variabel godtgjørelse. Konsernledelsen og ledende ansatte som påvirker selskapets risiko i vesentlig grad, har kun fastlønn. Øvrige ansatte kan få en diskresjonær bonus på 5-15 % av fastlønn.

Selskapet besørger og bekoster en ordinær kollektiv pensjonsforsikring for alle ansatte i henhold til enhver tid gjeldende pensjonsavtale. Fra 2015 har selskapet innskuddsbaserte pensjonsordninger for alle ansatte som også omfatter lønn over 12G.

Ved overgangen fra ytelse- til innskuddsordning ble det gitt kompensasjon til ansatte som beregningsmessig kom dårligere ut etter endringen. Kompensasjonen gis som månedlig tilleggssparing i maksimalt 36 måneder og ble avsluttet i løpet av 2017. Tilleggssparingen beskattes som lønn. For konsernledelsen vil den beregnede kontantverdien av pensjonsrettigheter for lønn over 12G som allerede var opparbeidet før endringen, bli utbetalt over en femårsperiode.

Konsernsjefen og konserndirektørene har rett til etterlønn ved oppsigelse fra selskapets side. Rett til etterlønn inntreer også ved egen oppsigelse dersom dette skyldes vesentlige organisatoriske endringer eller tilsvarende forhold som ikke gjør det naturlig at vedkommende fortsetter i sin stilling. Dersom arbeidsforholdet bringes til opphør på grunn av grovt pliktbrudd eller annet vesentlig mislighold av arbeidsavtalen, gjelder ikke rett til etterlønn. Til fradrag i etterlønnen går enhver inntekt vunnet ved arbeid. Etterlønnen utgjør den pensjonsgivende lønn ved ansettelsesforholdets avslutning, eksklusive alle eventuelle bonusordninger. Administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring har 12 måneders etterlønn. Konsernsjefen har 24 måneders etterlønn. Øvrige konserndirektører har maksimalt 18 måneders etterlønn.

Ytterligere detaljer rundt godtgjørelse, herunder nivået på mottatt godtgjørelse til styret og ledende ansatte, kan finnes i note 23 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

Transaksjoner med nærstående

Storebrand Livsforsikring har transaksjoner med øvrige selskaper i Storebrand-konsernet, ledende ansatte samt aksjonærer i Storebrand ASA. Dette er transaksjoner som er en del av de produkter og tjenester som tilbys av selskapet til sine kunder. Transaksjonene inngår til markedsmessige betingelser og omfatter tjenstepensjon, privat pensjonssparing, skadeforsikring, leie av lokaler, bankinnskudd, utlån, kapitalforvaltning og fondssparing.

Nærmere detaljer er gitt i note 44 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

B.2 KRAV TIL EGNETHET

Styret i Storebrand Livsforsikring har etablert prosesser som sikrer at selskapets styre, administrerende direktør/faktisk ledelse, samt ledere for uavhengige kontrollfunksjoner/nøkkelfunksjoner, tilfredsstillende krav til egnethet. Personer som innehar ledelse- eller nøkkelfunksjoner skal ha tilstrekkelige kvalifikasjoner for det ansvar og de oppgaver som tillegges de respektive roller, tilstrekkelig erfaring og utdanning som kreves for å utføre rollen, samt atferd og integritet som oppfyller krav til hederlig vandel og skikkethet. Styret samlet skal ha tilfredsstillende bredde i kvalifikasjoner, erfaring og kunnskap tilknyttet virksomhetens art.

Arbeid med gjennomføring og dokumentasjon av egnethetsvurderingen foretas i forbindelse med styrevalg, årlige styreevalueringer, rekruttering, herunder bakgrunnsjekk, årlig suksessjonsplanlegging og etterfølgerprosesser samt medarbeideroppfølginger.

Ledelse- og nøkkelfunksjoner som håndteres av ekstern tjenesteleverandør, skal vurderes på samme måte som tilsvarende rolle i eget selskap. Storebrand Livsforsikring har utkontraktert internrevisjon til Ernst & Young (EY). En ansatt i Storebrand Livsforsikring er ansvarlig for kontrakten. Den ansvarlige oppfyller egnethetskrav i form av å ha den nødvendige kompetanse og erfaring for å kunne bedømme prestasjoner og leveranser fra EY.

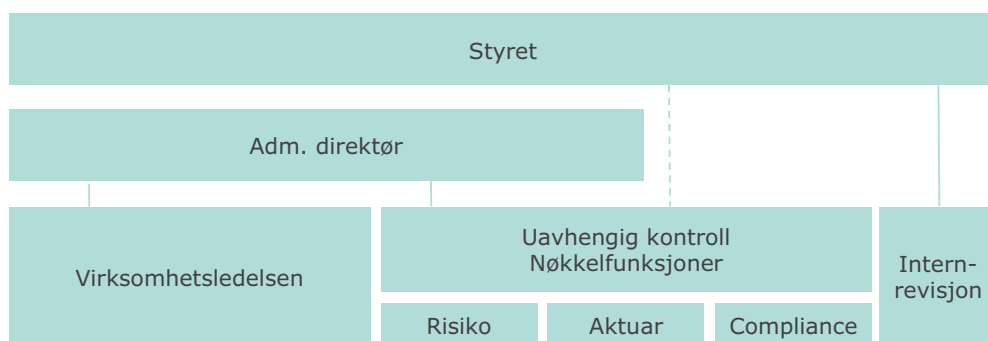
Egnethetsvurderingen gjøres minst årlig eller ved vesentlige strategiske eller organisasjonsmessige endringer, ved bytte eller annen endring av ledelse- eller nøkkelfunksjon og ved utkontraktering av ledelse- eller nøkkelfunksjon. Finanstilsynet informeres løpende om hvem som er omfattet av egnethetsvurderingen.

B.3 RISIKOSTYRINGSSYSTEMET, HERUNDER EGENVURDERING AV RISIKO OG SOLVENS

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på risikostyringssystemet

Systemet for risikostyring

Konsernets organisering av risikohåndteringen følger en modell basert på tre forsvarslinjer. Modellen skal ivareta risikostyringsansvar både på selskaps- og konsernnivå.

Styret i Storebrand Livsforsikring AS og styrene i datterselskapene har det overordnede ansvaret for å begrense og følge opp virksomhetens risikoer. Styrene fastsetter årlig rammer og retningslinjer for virksomhetens risikotaking, mottar rapporter over faktisk risikonivå og har minimum to ganger årlig en framoverskuende gjennomgang av risikosituasjonen.

Som første forsvarslinje har konsernledelsen det overordnede ansvaret for virksomhetens risikohåndtering. Risikoeierne i konsernledelsen skal bidra til at administrerende direktør kan ivareta sitt totalansvar for alle risikoer innenfor Storebrand Livsforsikring på en betryggende måte. Administrerende direktør har ansvar for at risikohåndteringen innenfor eget selskap fungerer, inkludert etablering av uavhengige kontrollfunksjoner, og for at risikotakingen er innenfor regulatoriske krav og styrefastsatte rammer.

Ledere på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikohåndteringen innen eget ansvarsområde. Alle ansatte skal være kjent med at bevissthet omkring risikoer og risikohåndtering er viktige elementer i konsernets kultur.

Det er etablert uavhengige kontrollfunksjoner (andre forsvarslinje) for risikostyring (chief risk officer), for regeletterlevelse (compliance-funksjonen) og for aktuarfaglige oppgaver (aktuarfunksjonen). De uavhengige kontrollfunksjonene er direkte underlagt administrerende direktør i Storebrand Livsforsikring og har uavhengig rapportering til styret. Funksjonenes ansvarsområde er beskrevet i instruks gitt av styret. Funksjonelt har de uavhengige kontrollfunksjonene tilhørighet til chief risk officer konsern som igjen er direkte underlagt konsernsjefen.

Opgavene til chief risk officer er å sikre at alle vesentlig risikoer er identifisert, målt og hensiktsmessig rapportert. Funksjonen er aktivt involvert i utviklingen av Storebrand Livsforsikrings risikoappetitt og risikostrategi og skal ha et helhetlig syn på selskapets risikoeksponering. Herunder følger ansvar for å sikre etterlevelse av relevant regulering for risikostyringen og selskapets virksomhet. Internrevisjonen (tredje forsvarslinje) er direkte underlagt styret og skal gi styrene i relevante konsernselskaper en bekreftelse på hensiktsmessigheten og effektiviteten i virksomhetens risikohåndtering, herunder hvordan kontrollfunksjonene fungerer.

Risikohåndteringsprosessen

Risikohåndteringsprosessen omfatter identifisering, måling, rammesetting, styring, overvåking, rapportering, dokumentasjon og kommunikasjon av risiko.

Gjennom prosessen for risikoidentifisering skal virksomheten sikre at alle vesentlige risikoer er kjent. Det er etablert et konsernfelles risikounivers som grupperer risikoene i hensiktsmessige risikokategorier. Dette sikrer et felles, helhetlig risikospråk. Utgangspunktet er risikouniverset i Solvens II-rammeverket.

Den totale risikoen måles i form av kapitalkrav i henhold til standardmodellen i Solvens II, ref. kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav. Risikoen blir i tillegg kvantifisert ved bruk av andre stresstester og scenarionalyser. Alle risikoer har en risikoeier. For de enkelte risikoer er risikoeier ansvarlig for å måle risikoen, inkludert bruk av relevante stresstester og scenarier. Målingen skal legge til rette for at styret kan følge opp mål og rammer definert i risikoappetitt og/eller risikostrategier.

Risikoappetitten er det samlede risikonivået og hvilke risikotyper Storebrand Livsforsikring aksepterer å ta for å nå sine forretningsmessige mål. I risikostrategien konkretiseres føringer fra risikoappetitten til mål og rammer for risikotakingen, både samlet sett og for ulike risikotyper. Styret i Storebrand Livsforsikring drøfter og vedtar risikoappetitt og risikostrategi minst årlig. Chief risk officer har ansvar for å utarbeide forslag. Risikoappetitt og risikostrategi for Storebrand ASA gir føringer og setter rammer for risikoen i Storebrand Livsforsikring. Risikoappetitt og risikostrategi gir føringer og setter rammer for mer detaljerte strategier knyttet til bl.a. finansmarkedsrisiko (investeringsstrategi), forsikringsrisiko, kredittrisiko og likviditetsrisiko.

Den enkelte leder på alle nivåer i virksomheten har ansvar for risikostyringen innen eget ansvarsområde. Risikostyringen skal sikre at risikonivået til enhver tid er forenlig med risikoappetitten og er innenfor interne og regulatoriske rammer. Dersom risikoen avviker fra mål eller kommer i brudd med grenser, skal risikoeier umiddelbart sikre at nødvendige tiltak iverksettes.

Risikoeiere overvåker løpende utviklingen i risikoeksponering og skal ha rapporteringsprosedyrer som sikrer at informasjon om vesentlige risikoer blir analysert og kommunisert. På overordnet nivå får styret risikorapportering gjennom orientering om virksomheten i styremøtene og i form av en månedlig virksomhetsrapport. Det er etablert rutiner og systemer som legger til rette for at alle ansatte kan rapportere systematisk og raskt til ledelsen dersom man oppdager avvik, nye risikoer eller at etablerte kontrolltiltak ikke fungerer. Virksomhetens risikorapportering blir supplert av en uavhengig rapportering fra chief risk officer. Funksjonen utarbeider månedlig en risikorapport for konsernet som sendes til konsernledelsen og styrene i Storebrand ASA og Storebrand Livsforsikring. Minst to ganger årlig forbereder cro-funksjonen et risk review i konsernledelsen og styrene.

Risikohåndteringen er en integrert del av virksomheten og skal være en støtte for forretningsmessige beslutninger. Styret og ledelsen tar hensyn til relevant risikoinformasjon i alle beslutningsprosesser.

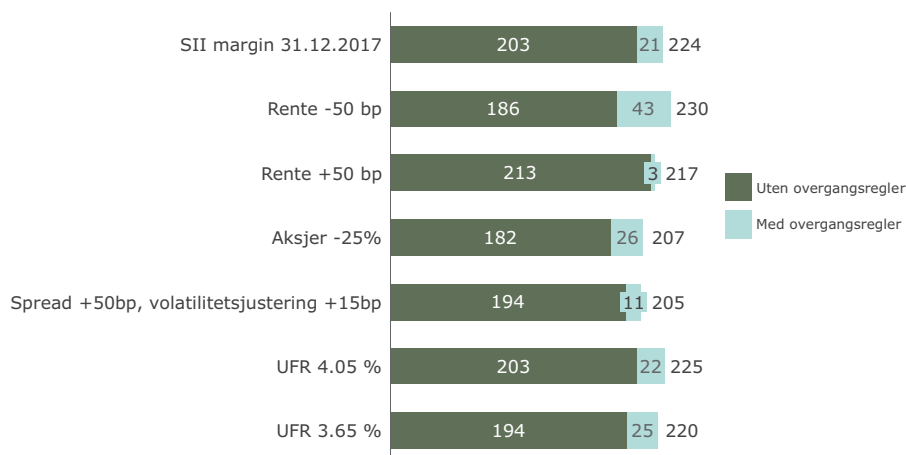
Egenvurdering av risiko og solvens (ORSA)

Styret gjennomfører minst årlig en egenvurdering av risiko og solvens (ORSA). Ordinær ORSA kobles opp mot konsernets strategi- og planprosess og konkluderes samtidig med behandling av finansiell plan og kapitalplan. Styret er ansvarlig for ORSA-prosessen og vedtar et ORSA-dokument for Storebrand Livsforsikring som oppsummerer resultatene av risiko- og solvensvurderingen.

Det skal gjennomføres en ekstraordinær ORSA, hel eller delvis, dersom det skjer endringer som kan påvirke risiko og/eller kapital vesentlig. Endringer kan være drevet av interne beslutninger eller eksterne forhold.

Gjennom ORSA-prosessen skal styret vurdere om risikotakingen er i tråd med vedtatt risikoappetitt og er innenfor gjeldende risikorammer, herunder om risikotakingen bidrar på en ønsket måte til oppfyllelse av virksomhetens lønnsomhetsmål, om sammensetning av risiko og utvikling i risikobildet samsvarer med føringer fra risikoappetittutsagnet og om risiko for svingninger i solvensposisjon er innenfor et akseptabelt nivå.

Som en del av ORSA-prosessen beregner Storebrand Livsforsikring hvor følsom solvensmarginen er for endring i finansmarkedsforhold. Dette oppdateres og rapporteres kvartalsvis som en del av den finansielle rapporteringen. Solvensmarginen er mest følsom for finansmarkedsendringer og endret metodikk for å beregne rentekurven. Sensitiviteter pr. 31.12.2017 er vist i figuren.

FIGUR 2 SENSITIVITETER FOR SOLVENSMARGIN

Før overgangsregler (se kapittel D.2) er solvensmarginen mest følsom for aksjemarkeds- og rentenivåer. 25% fall i aksjer vil redusere solvensmarginen fra 203 % til 182 %, mens 50bp fall i rentenivå vil redusere solvensmarginen til 186 %. Overgangsregelen for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen motvirker mye av renterisikoen. Inkludert overgangsregler er solvensmarginen mest følsom for økte kredittpåslag. 50bp økning i kredittpåslag vil redusere solvensmarginen fra 224 % til 205 %.

Mål for soliditet og kobling til kapitalplan

Storebrand-konsernet har overordnede finansielle mål knyttet til soliditet, lønnsomhet og utbytte. Dette er nærmere beskrevet i avsnittet "Finansielle mål" i årsberetningen for 2017 for Storebrand ASA.

Soliditetsmålet er at solvensmarginen for Storebrand ASA (gruppe) skal være over 150 %. Styret ønsker at det skal være lav sannsynlighet for at svingninger, spesielt på finansmarkedet, skal gi behov for ekstraordinære tiltak for å styrke solvensposisjonen. Målet er derfor satt vesentlig høyere enn det regulatoriske kravet på 100 %.

Lønnsomhetsmålet er at egenkapitalavkastningen skal være over 10 %. Risikotakingen skal bidra til at dette målet nås.

Storebrand utbetalte et samlet utbytte på NOK 1 168 mill. for 2017, fordelt på et ordinært utbytte på NOK 2,10 og et ekstraordinært utbytte på NOK 0,40 pr. aksje. Det ekstraordinære utbyttet er begrunnet av et godt finansresultat og resultat etter skatt.

For 2018 er målet å utbetale mer enn 50 % av konsernresultatet etter skatt som utbytte. For de følgende årene er det styrets ambisjon at de ordinære utbyttene skal være på minst samme nivå som foregående år. Det ordinære utbyttet utbetales dersom solvensmarginen er bærekraftig over 150 %. Hvis solvensmarginen overstiger 180 %, er det styrets intensjon å foreslå ekstraordinære utbytter eller tilbakekjøp av aksjer. Utbyttepolitikken skal også bidra til at Storebrand oppnår lønnsom vekst innenfor satsingsområdene.

Holdingselskapet Storebrand ASA har mål om at netto gjeldsgrad skal være nær null. Konsernets kapitalplan er basert på at overskuddskapital, utover målsatt solvensnivå i datterselskaper, i utgangspunktet skal være i Storebrand ASA. Dette sikrer fleksibilitet og gir beredskap for å styrke kapitalen i gruppens operative selskaper.

Styret i Storebrand Livsforsikring ønsker at det skal være liten sannsynlighet for at svingninger, spesielt i finansmarkedet, skal gjøre det nødvendig å gjennomføre ekstraordinære tiltak eller få tilført kapital fra Storebrand ASA. Solvensmålet skal også være konsistent med et mål om A kreditt-rating for Storebrand Livsforsikring AS.

For 2017 betalte Storebrand Livsforsikring et utbytte på NOK 1,3 mrd. til Storebrand ASA, tilsvarende omtrent 75 % av resultatet.

Vurdering av systemet for risikostyring og internkontroll

Styret gjør, minst årlig som en del av ORSA-prosessen, en vurdering av systemet for risikostyring og internkontroll. Styrets vurdering er at organiseringen er hensiktsmessig med hensyn til arten, omfanget og kompleksiteten av risikoene som er knyttet til Storebrand Livsforsikrings virksomhet.

B.4 INTERNKONTROLLSYSTEM

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på internkontrollsystemet.

Fundamentet for god risikostyring og internkontroll er et godt kontrollmiljø representert ved styrets, ledelsens og ansattes holdninger, integritet, verdier og etikk, samt den formelle og operasjonelle organiseringen av virksomheten.

Begrepet "internkontroll" omfatter alt selskapet gjør for å oppnå fastsatte mål og begrense uønskede hendelser slik at verdier sikres og skapes både for kunder, eiere, ansatte og samfunnet forøvrig. Internkontroll innebærer med andre ord mer enn rene kontrolltiltak. I dette ligger bl.a. å sørge for en målrettet og kostnadseffektiv drift, en pålitelig rapportering og etterlevelse av eksternt- og internt regelverk. Internkontroll er en kontinuerlig prosess utført av styret, ledelsen og ansatte, integrert i den daglige styring og drift av virksomheten.

Som første forsvarslinje har ledere på alle nivåer i virksomheten ansvar for internkontroll innen eget ansvarsområde, og skal løpende vurdere gjennomføringen av internkontrollen. Kontrollfunksjoner skal organiseres slik at de kan utøve sine oppgaver på en objektiv og uavhengig måte. Det skal legges vekt på å sikre tilstrekkelig uavhengighet for kontrollfunksjonene med sikte på å unngå mulige interessekonflikter. Situasjoner der enkeltpersoner er ansvarlige for beslutninger de selv skal kontrollere, skal ikke forekomme.

Compliance-funksjonen

Compliance-funksjonen i Storebrand Livsforsikring rapporterer til administrerende direktør og styret. Compliance-funksjonene for de konsesjonsbelagte selskapene i Storebrand-konsernet er funksjonelt samlet under group compliance officer.

Compliance-funksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Funksjonen skal understøtte ledelsens og styrets ansvar for etterlevelse av eksternt og internt regelverk. Funksjonen skal gi administrerende direktør og styret en uavhengig rapportering og en helhetlig oversikt over de viktigste aktiviteter for rådgivning, overvåking og kontroll av internt og eksternt regelverk, samt framlegge en overordnet plan for kommende års prioriteringer.

Compliance-rapportering skjer i uavhengige rapporter til administrerende direktør og styret. Rapportene viser status på arbeid og kontroller pr. måned/kvartal. I tillegg framlegges årsrapport med plan for arbeid kommende år. Regulatoriske endringer gjennomgås i styrene årlig eller ved behov.

B.5 INTERNREVISJONSFUNKSJON

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på internrevisjonsfunksjonen.

Storebrand har inngått avtale med Ernst & Young (EY) om internrevisjonsfunksjonen for alle selskaper i konsernet. Ansvarlig partner i EY rapporterer direkte til styret i Storebrand Livsforsikring som fastsetter instruks for internrevisjonen og godkjenner revisjonens årsplan. Internrevisjon i Storebrand-konsernet skal bistå styret og ledelsen i å utøve god virksomhetsstyring gjennom en uavhengig og nøytral vurdering av om selskapenes vesentligste risikoen er tilstrekkelig håndtert og kontrollert.

Internrevisjonen er underlagt styret og skal i sitt arbeide være uavhengig i forhold til de områder og personer som revideres. Internrevisjonen skal kunne foreta undersøkelser på eget initiativ uavhengig av ledelsen. Etter anmodning fra virksomheten, eller på eget initiativ, kan internrevisjonen foreta undersøkelser når det foreligger mistanker om misligheter.

B.6 AKTUARFUNKSJON

Gjennom 2017 har det ikke vært endringer som har vesentlig påvirkning på aktuarfunksjonen.

Aktuarfunksjonen for Storebrand Livsforsikring rapporterer til administrerende direktør og styret. For å oppnå en effektiv og konsistent aktuarfunksjon for Storebrand-konsernet, er det utpekt en konsernaktuar som har ansvar for funksjonens samlede leveranse. Funksjonelt inngår aktuarfunksjonen for Storebrand Livsforsikring i konsernets aktuarfunksjon.

Aktuarfunksjonens ansvar, oppgaver og rettigheter er beskrevet i styrevedtatt instruks. Aktuarfunksjonens hovedoppgave er sikre at beregningen av forsikringsforpliktelsen for solvensbalansen er pålitelig og egnet. Funksjonen skal også uttale seg om retningslinjene for tegning av forsikring og egnetheten og effektiviteten til selskapets gjenforsikringsprogram. Funksjonen skal også bidra til risikostyringsfunksjonens arbeid, spesielt knyttet til forsikringsrisikoen.

Aktuarfunksjonen avgir minst årlig en skriftlig rapport til styret i Storebrand Livsforsikring som vurderer graden av pålitelighet og egnethet i beregningen av forsikringsforpliktelsen.

Aktuarfunksjonen i Storebrand Livsforsikring skal opptre uavhengig i forhold til selskapets virksomhet. Dette innebærer at funksjonen ikke skal beslutte, ta ansvar for, eller delta i utførelsen av de aktiviteter og tjenester som kontrolleres, på en slik måte at det reises spørsmål om aktuarfunksjonens uavhengighet eller selvstendighet. I forbindelse med enkeltbeslutninger som påvirker selskapets forsikringsforpliktelse i solvensbalansen, skal funksjonens rolle være å uttale seg om tilrådelighet.

B.7 UTKONTRAKTERING

Gjennom 2017 er det ikke inngått nye utkontrakteringskontrakter eller gjort andre endringer som har vesentlig påvirkning på utkontrakteringen. I løpet av første kvartal 2018 solgte Storebrand sin gjenværende andel på 34 % i Storebrand Baltic UAB til Cognizant.

Med utkontraktering forstås de tilfeller hvor Storebrand Livsforsikring velger å benytte oppdragstakere til å få utført arbeidsoppgaver som alternativt kunne vært utført av selskapet selv. Styret i Storebrand Livsforsikring har vedtatt retningslinjer for utkontraktering. Retningslinjene gjelder både ved utkontrakteringer internt i Storebrand-konsernet og når virksomhet utkontrakteres til eksterne selskaper. Unntak er rene innkjøpsavtaler og avtaler om tjenesteyting med liten betydning for den operasjonelle virksomheten i selskapet. Det er et grunnleggende prinsipp ved utkontraktering at Storebrand Livsforsikring alltid fortsetter å være ansvarlig for den virksomheten som utkontrakteres. Storebrand Livsforsikring må derfor være i stand til å utføre sine forpliktelser, samt kontrollere oppdragstakers risikostyring og internkontroll, herunder etterlevelse av lover og regler for den utkontrakterte virksomheten.

Det gjøres alltid en risikovurdering før det besluttes at virksomhet skal utkontrakteres. Utgangspunktet for vurderingen er at utkontrakteringen skal være forsvarlig ut fra forretningsmessige hensyn, samt i forhold til betryggende styring og kontroll, sikkerhet for kontinuerlig drift, effektivt tilsyn og forholdet til våre kunder.

Storebrand inngikk i november 2015 en langsiktig strategisk partnerskapsavtale med Cognizant. Samtidig solgte Storebrand 66 % av aksjene i Storebrand Baltic UAB, som var konsernets servicesenter i Vilnius, Litauen, til Cognizant. De resterende 34 % ble solgt til Cognizant i første kvartal 2018. Avtalen omfattet i første omgang forretningsprosesser og IT-utvikling som allerede ble utført i Storebrand Baltic. Storebrand ser videre et betydelig potensiale i samarbeidet med tanke på innovasjon og digitalisering av konsernets tjenester med tilhørende effektivisering av prosesser og IT-løsninger. Dette vil gi bedre og mer innovative løsninger for kundene og kostnadsreduksjoner for konsernet.

Storebrand Livsforsikring har utkontraktert tjenester bl.a. knyttet til forretningsprosesser, IT infrastruktur, drift og utvikling, kapitalforvaltning og distribusjon, se tabell 7. Styret i Storebrand Livsforsikring får årlig en rapport om utkontraktert virksomhet. Rapporteringen gir en oversikt over hvilke oppgaver som er utkontraktert samt hvordan utkontrakteringen følges opp. Relevante tilsynsmyndigheter er informert om utkontrakteringer i samsvar med de regler som gjelder for den aktuelle virksomheten.

TABELL 7 OVERSIKT OVER VESENTLIGE UTKONTRAKTERINGER

Kontraktspartner	Tjeneste	Jurisdiksjon
Cognizant Technology Solutions UK Ltd.	Forretningsprosesser IT drift og utvikling	Storbritannia (Litauen, India)
Storebrand og SPP Business Services AB (konserntintern)	Prosesser til Cognizant	Sverige
Evry AB	IT infrastruktur	Sverige
Evry Norge AS	Drift av felles økonomisystem	Norge
Oracle Norge AS	Skytjenester	Norge
Microsoft Ireland Operations	IT-støtte Skytjenester	Irland
Tieto Corporation	IT systemløsninger	Norge
OpusCapita IT solution AS	Systemforvaltning	Norge
Touch Technology AS	Opptak av kundesamtaler	Norge
Zalaris HR Services AS	Lønnssystem for egne ansatte	Norge
Ernst & Young AS	Internrevisjon	Norge
Storebrand Asset Management AS (konserntintern)	Kapitalforvaltning	Norge
Storebrand Bank ASA (konserntintern)	Låneforvaltning Distribusjon	Norge
Storebrand Finansiell Rådgivning AS (konserntintern)	Distribusjon	Norge
Formuesforvaltning Aktiv Forvaltning AS	Distribusjon	Norge
Private Barnehagers Landsforbund	Distribusjon av kollektive produkter	Norge
Virke Forsikring AS	Distribusjon av kollektive produkter	Norge
Boligbyggelagens Partner AS	Distribusjon av kollektive produkter	Norge
RIF Forsikringsservice AS	Distribusjon av kollektive produkter	Norge
Matrix Insurance AS	Distribusjon av kollektive produkter	Norge
Nordic Insurance Services AS	Distribusjon av kollektive produkter	Norge

B.8 ANDRE OPPLYSNINGER

Systemet for risikostyring og internkontroll er også beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring, spesielt avsnittet Kapitalforhold og risiko i årsberetningen og note 5. Risikostyring og internkontroll.

C. RISIKOPROFIL

C.1 FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risiko for større utbetalinger enn antatt og/eller ugunstig endring i verdien av en forsikringsforpliktelse som følge av at faktisk utvikling avviker fra det som ble forutsatt ved beregning av premier eller reservering (avsetning). De største forsikringsrisikoene for Storebrand Livsforsikring er knyttet til levetid, uførhet, kundeavgang og kostnadsutvikling.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i forsikringsrisikoen eller i måten forsikringsrisikoen følges opp.

Kunder som har tradisjonelle pensjonsprodukter, både i Norge og Sverige, har vanligvis krav på en minimum årlig utbetaling så lenge de lever. Dersom gjennomsnittlig levealder øker mer enn det som er lagt til grunn for premieberegning og reservering, må Storebrand Livsforsikring dekke det resterende. Storebrand Livsforsikring har også noe risiko knyttet til økt levetid for etterlatte. Det viktigste virkemidlet for å kontrollere risikoen, er at prising og reservering legger til grunn at trenden mot økt levetid vil fortsette. Faktisk utvikling i levetid følges opp og gir grunnlag for å vurdere om prissetting og reservering er tilstrekkelig. Storebrand Livsforsikring har også forsikringer som gir utbetaling til etterlatte ved død, der risikoen er knyttet til at flere dør tidlig. Denne risikoen er liten i forhold til risikoen fra økt levetid.

Storebrand Livsforsikring tilbyr forsikringsdekning for uførhet, i hovedsak som en kollektiv forsikring for bedrifter. Uførhetsdekningen kan kobles både mot tradisjonelle garanterte pensjonsprodukter og mot innskuddspensjon. Risikoen er knyttet til at flere enn forventet blir uføre eller at færre uføre enn forventet kommer tilbake i arbeid. Storebrand Livsforsikring tilbyr også forsikringsdekninger knyttet til sykdom, ulykke eller yrkesskade, men risikoen er begrenset som følge av at dette er en liten del av samlede premier.

For uførhet og andre risikoprodukter begrenses risikoen gjennom at det innhentes helseopplysninger før det inngås avtaler med enkeltpersoner eller bedrifter med få ansatte. For større bedrifter tar prisen hensyn til bransje og sykehistorikk. Risikoen styres ved å følge risikoresultatene og om nødvendig justere prisen på årlig basis.

For å begrense risikoen knyttet til store skader eller katastrofer har Storebrand Livsforsikring inngått gjenforsikringsavtaler. Gjenforsikring dekker risikoen, utover en nedre grense⁹, knyttet til store enkelthendelser og til katastrofehendelser som gir to eller flere dødsfall eller uføretilfeller. Selskapets maksimale risikobeløp for egen regning er forholdsvis høye, og gjenforsikret risiko er derfor av beskjeden størrelse.

Som følge av at framtidige marginer påvirker forsikringsforpliktelsen, er det risiko knyttet til at lønnsomme kunder forlater selskapet (avgangsrisiko) eller at kostnadene blir høyere enn forventet. Avgangsrisikoen er særlig knyttet til fondsforsikring. Storebrand Livsforsikring har inngått en gjenforsikringsavtale som dekker Storebrand Livsforsikrings tap av margin dersom kundeavgangen på innskuddspensjon i Norge blir større enn et definert nivå.

C.2 MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er endring i verdier som skyldes at finansmarkedspriser eller volatilitet avviker fra det som er forventet. Omfatter også risiko for at verdien av forsikringsforpliktelsen utvikler seg ulikt fra eiendelene. De vesentligste markedsrisikoene for Storebrand Livsforsikring er aksjemarkedsrisiko, kredittisiko, eiendomsrisiko, renterisiko og valutarisiko.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten markedsrisikoen følges opp. Andre endringer i risikoen er beskrevet i underavsnittene.

Storebrand Livsforsikring har finansielle eiendelene plassert i en rekke delporteføljer. Markedsrisikoen påvirker inntekt og resultat ulikt for de forskjellige delporteføljene. Det er tre hovedtyper av delporteføljer, selskapsporteføljer, kundeporteføljer uten garanti (fondsforsikring) og garanterte kundeporteføljer

⁹ Det er også en øvre grense for dekningen

TABELL 8 INVESTERING FORDELT PÅ HOVEDGRUPPER AV PORTEFØLJER

	Kundeporteføljer m/garanti	Kundeporteføljer u/garanti	Selskapsporteføljer
Eiendommer til virkelig verdi	11 %	2 %	0 %
Obligasjoner til amortisert kost	36 %	0 %	10 %
Pengemarked	3 %	5 %	36 %
Obligasjoner til virkelig verdi	31 %	14 %	53 %
Aksjer til virkelig verdi	7 %	79 %	0 %
Utlån til amortisert kost	11 %	0 %	0 %
Annet	1 %	0 %	0 %
Totalt	100 %	100 %	100 %

Garanterte kundeporteføljer

For garanterte kundeporteføljer vil nettorisikoen for Storebrand Livsforsikring være lavere enn brutto markedsrisiko. Graden av risikodemping avhenger av flere forhold. De viktigste er størrelse og fleksibilitet av kundebuffer og nivå og varighet på avkastningsgarantien. I de tilfeller hvor avkastningen ikke er høy nok til å dekke den garanterte renten, vil manglende avkastning kunne dekkes ved å bruke kundebuffer som er bygd opp av tidligere års overskudd. Storebrand Livsforsikring er ansvarlig for eventuelt udekket beløp under rentegarantien.

83 % av midlene er investert i rentebærende papirer og utlån. I Norge er mesteparten av kredittrisikoen knyttet til papirer som bokføres til amortisert kost. Det reduserer resultatrisikoen vesentlig. 11 % av midlene er investert i eiendom og 7 % i aksjer. Størstedelen av eiendeler i annen valuta enn hjemlandsvaluta er valutasikret slik at valutarisikoen er lav.

Markedsrisikoen styres gjennom å segmentere porteføljene i forhold til risikobærende evne. For kunder som har store kundebuffer, investeres det med høyere markedsrisiko som gir økt forventet avkastning. For aksjerisiko benyttes i tillegg dynamisk risikostyring, der målet er å opprettholde en god risikobærende evne og fortløpende tilpasse den finansielle risikoen til buffersituasjonen og selskapets soliditet. Gjennom utøvelsen av denne type risikostyring forventer Storebrand Livsforsikring å skape god avkastning hvert enkelt år og over tid.

Risikoen påvirkes av endringer i rentenivået. Fallende rente er positivt for investeringsavkastningen på kort sikt som følge av kursstigning på obligasjoner, men det er negativt på lang sikt fordi det reduserer sannsynligheten for å få en avkastning høyere enn garanti. Fripliser har spesielt høy risiko i et lavrentescenario fordi det er svært begrensede muligheter til å endre pris eller vilkår. I Norge dempes effekten av lav rente av en stor andel amortisert kost porteføljer som vil nyte godt av papirer kjøpt inn på høyere rentenivåer enn dagens. I den svenske virksomheten er styring av renterisiko basert på at renterisikoen fra eiendelene skal tilsvare renterisikoen fra forsikringsforpliktelsene.

Fondsforsikring

For fondsforsikring kan kundene velge hvordan midlene investeres. De største markedsrisikoene er aksjemarkedsrisiko og valutarisiko.

Markedsrisikoen i fondsforsikring er tatt for kunders regning og risiko, slik at Storebrand Livsforsikring ikke treffes direkte av verdiendringer. Men verdiendringer påvirker Storebrands Livsforsikrings resultater indirekte. Inntektene er i stor grad basert på reservestørrelse, mens kostnadene i større grad er faste. Lavere finansmarkedsavkastning enn forventet vil derfor få en negativ effekt på framtidig inntekt og resultat.

Selskapsporteføljer

Markedsrisikoen i selskapsporteføljene påvirker resultatet fullt ut. For selskapsporteføljene ønsker Storebrand Livsforsikring å ta lav finansmarkedsrisiko, og det meste av midlene er plassert i kort- og mellomlangsigtede rentepapirer med lav kredittrisiko. Storebrand Livsforsikrings aksjepost i SPP¹⁰ er delvis valutasikret.

Sensitivitetsanalyser

Storebrand Livsforsikring følger opp markedsrisikoen, bl.a. i form av stresstester og sensitivitetsanalyser. Markedsrisiko er en sentral del av ORSA-vurderingen.

¹⁰ Eid via Storebrand Holding AB

Som grunnlag for løpende måling av risiko, er det definert en stresstest basert på aksjefall på 12 %, eiendomsfall på 7 % og økning i kredittpåslag på 60 basispunkter. For renter stresses både økning og fall på 50 basispunkter, og det mest negative benyttes. For resultatet er det renteøkning som er negativt, mens solvensposisjonen påvirkes negativt av rentefall. Stressene er gjort hver for seg, men samlet markedsrisiko er mindre enn summen av enkeltstress fordi det er forutsatt diversifisering. Det er benyttet samme korrelasjon mellom stressene som for Solvens II.

Tabellen viser verdifall for Storebrand Livsforsikring som følge av momentane verdiendringer knyttet til finansmarkedsrisiko. Stressene er gjort for selskapsporteføljen og garanterte kundeporteføljer pr 31.12.2017.

TABELL 9 RESULTATRIKISO

	NOK mill.	Andel av portefølje
Renterisiko	1 907	1,00 %
Aksjerisiko	1 657	0,90 %
Eiendomsrisiko	1 347	0,70 %
Kredittrisiko	721	0,40 %
Diversifisering	-764	-0,40 %
Resultat	4 873	2,50 %

For di det er effekten av momentane markedsendringer som beregnes, vil den dynamiske risikostyringen ikke påvirke utfallet. Dersom det antas at markedsendringene inntreffer under en tidsperiode, vil den dynamiske risikostyringen redusere effekten av de negative utfallene noe. Resultateffekten av stressene vil som følge av kundebufferne være lavere enn den samlede verdiendringen i tabellen. Pr 31.12.2017 er kundebufferne av en slik størrelse at resultateffektene er vesentlig lavere.

Basert på stresstesten har Storebrand Livsforsikring en samlet markedsrisiko på NOK 4,9 mrd., som tilsvarer 2,5 % av investeringsporteføljen. Det er en økning fra NOK 4,1 mrd. (2,1 % av porteføljen) ved utløpet av 2016. Hvis stresset fører til at avkastningen faller under garanti, vil resultatet belastes dersom det ikke er tilstrekkelig kundebuffer. Andre negative resultateffekter er lavere avkastning fra selskapsporteføljen og at det ikke blir overskuddsdeling fra fripoliser og individualkontrakter.

Fondsforsikring uten avkastningsgaranti er ikke inkludert i analysen. For disse produktene er det kundene som står markedsrisikoen og effekten av markedsfall vil ikke påvirke resultatet direkte.

Forsvarlig kapitalforvaltning

Forvaltningen av de garanterte porteføljene ses i sammenheng med forpliktelsen til å levere en minimum avkastning. For å sikre en forsvarlig forvaltning, segmenteres porteføljene basert på bl.a. garantinivå, durasjon og størrelse på kundebufferne. Markedsrisikoeksponeringen ses i sammenheng med størrelse på kundebufferne. Der det finnes bufferne, tas det større investeringsrisiko for å oppnå konkurransedyktig avkastning for kunder. Dersom det er lave kundebufferne eller kontraktene er underfinansiert, begrenses risikoen for at Storebrand Livsforsikring må bidra til å dekke garantert avkastning gjennom å investere i rentebærende papirer som er tilpasset forpliktelsen. Det benyttes en dynamisk modell for aksjeandel for å tilpasse investeringsrisikoen til endring i risikobærende evne.

For fondsforsikring gjør kunden selv investeringsvalg. Storebrand Livsforsikrings rolle er å tilby et godt og bredt fondsutvalg, sette sammen porteføljer tilpasset ulik risikoprofil og tilby systematisk nedtrapping av risiko mot pensjonsalder.

Selskapsporteføljene er en buffer for forsikringskundene hvis det ikke er verdier nok i kundeporteføljene til å dekke forsikringsforpliktelsen. I tillegg skal porteføljene dekke driftskostnader og fungere som en likviditetsbuffer. Forvaltningen skal sikre tilstrekkelig likvid portefølje som har lav korrelasjon med kundeporteføljene kombinert med høyest mulig løpende avkastning i forhold til risikonivået. For alle porteføljer avgrensner investeringsstrategien hvilke typer eiendeler det kan investeres i. Derivatinstrumenter benyttes bare dersom det bidrar til å redusere risikoen. Investeringsstrategien stiller krav til eiendelenes omsettelighet og til god risikospredning mellom bl.a. aktivaklasser, land, bransjer og enkeltutstedere.

Vurdering av kredittrisiko uavhengig av rating

For rentebærende papirer kontrolleres risikoen gjennom å stille krav til maksimal eksponering pr. ratingklasse, både samlet sett og for enkeltutstedere. Storebrand gjør også sin egen vurdering av kredittrisiko og hva som er riktig ratingnivå for en investering, uavhengig av offisiell rating.

Styring av renterisiko knyttet til rentekurven

Rentekurven som Storebrand Livsforsikring benytter ved verdsettelsen av forsikringsforpliktelsen er basert på ekstrapolering mot en langsiktig likevektrente (UFR) og et påslag i form av volatilitetsjustering. Begge elementene er en del av standardmodellen for Solvens II. Det er likevel et krav i regelverket¹¹ at risikoen knyttet til disse forholdene skal vurderes.

Storebrand følger opp risikoen knyttet til dette både som en del av ORSA-prosessen og som en del av den løpende risikostyringen av investeringsporteføljen. Storebrand gjør minst kvartalsvis en beregning av hva solvensposisjonen ville vært uten VA og med andre nivåer på UFR.

C.3 KREDITTRISIKO

Kredittrisiko er risiko for tap knyttet til at motparter ikke oppfyller gjeldsforpliktelser. Risikoen omfatter tap på utlån og tap knyttet til bankinnskudd eller manglende kontraktoppfyllelse fra motparter i gjenforsikringsavtaler eller finansielle derivater. Kreditt-tap knyttet til verdipapirporteføljen er kategorisert som markedsrisiko.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten kredittrisikoen følges opp. Andre endringer i risikoen er beskrevet i underavsnittene.

Grensene for kredittrisiko mot den enkelte motpart og samlet innenfor rating-kategorier er fastsatt av styret i Storebrand Livsforsikring som en del av investeringsstrategien. Det er lagt vekt på at kreditteksponeringen er diversifisert for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko mot enkelte debitorer og sektorer. Endringer i kredittkvalitet overvåkes og følges opp. Konsernet benytter så langt det er mulig publiserte kredittrateringer supplert med egne vurderinger.

Motpartsrisiko derivater

For å redusere motpartsrisiko på utestående derivattransaksjoner er det inngått rammeavtaler med motparter som blant annet regulerer hvordan sikkerheter skal stilles for endringer i markedsverdier som beregnes på daglig basis.

Avgitt sikkerhetsstillelse for futures og opsjoner reguleres daglig i form av marginavregning på de enkelte kontrakter. Pr. 31.12.2017 hadde Storebrand Livsforsikring AS avgitt sikkerhetsstillelser for NOK 1 185 mill. og mottatt sikkerhetsstillelser for NOK 21 mill. Netto avgitte sikkerhetsstillelser var NOK 1 164 mill. Sikkerhetsstillelser er mottatt og avgitt både i form av kontanter og verdipapirer.

Ytterligere informasjon om sikkerhetsstillelser framgår av note 42 Sikkerhetsstillelser og note 10 Kredittrisiko i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

Utlån

Størstedelen av Storebrands utlån er lån til personkunder med pant i bolig. Utlånene innvilges og administreres av Storebrand Bank, men en økende andel er overført til Storebrand Livsforsikring på markedsmessige vilkår og inngår i investeringsporteføljen. Storebrand Livsforsikring har også utlån til bedrifter som en del av investeringsporteføljen. Bedriftsmarkedssegmentet i Storebrand Bank har blitt nedbygget og vil bli avviklet. Lån har økt som andel av investeringene for livselskapene fordi det bidrar til å nå avkastningsgarantien.

Pr 31.12.2017 har Storebrand Livsforsikring utlån til kunder, inkludert ubenyttede kredittrammer, på til sammen NOK 21,5 mrd., sammenliknet med NOK 16,8 mrd. ved utgangen av 2016. Av dette utgjør utlån til personkunder, i hovedsak boliglån med lav risiko, 71 %. Utlån er nærmere beskrevet i note 10 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

C.4 LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risiko for at selskapet ikke klarer å oppfylle sine forpliktelser uten at det oppstår vesentlige ekstraomkostninger i form av prisfall på eiendeler som må realiseres, eller i form av ekstra dyr finansiering.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten likviditetsrisikoen følges opp.

For Storebrand Livsforsikring er forsikringsforpliktelsen langsiktig og kontantstrømmene er i stor grad kjent lenge før de forfaller. I tillegg er det behov for likviditet for å håndtere utbetalinger knyttet til driften og likviditetsbehov knyttet til derivatkontrakter. Likviditetsrisikoen håndteres gjennom likviditetsprognoser og gjennom at deler av investeringene er plassert i svært likvide verdipapirer, f.eks. statsobligasjoner. Basert på disse tiltakene vurderes likviditetsrisikoen som lav.

Morselskapet Storebrand ASA har i tillegg etablert en likviditetsbuffer. På overordnet nivå overvåkes utviklingen i likviditetsbeholdningene fortløpende i forhold til interne grenser.

¹¹ Solvens II-forskriften § 25

Verdi av margin fra framtidige premier som er innenfor kontraktsgrensen, inngår som en del av solvenskapitalen. Dette er nærmere beskrevet i kapittel E.1 Ansvarlig kapital. Margin fra framtidige premier er et kapitalelement som kan være mindre likvid enn annen kapital. Likviditetsplanleggingen er basert på finansregnskapsstørrelser. I finansregnskapet er ikke margin fra framtidige premier inkludert. Størrelse av margin fra framtidige premier er derfor lite relevant for likviditetsrisiko eller -styring.

C.5 OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risiko for økonomisk tap, svekket omdømme eller sanksjoner knyttet til brudd på internt eller eksternt regelverk som følge av ineffektive, utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, eksterne hendelser eller at regler og retningslinjer ikke etterleves.

Gjennom 2017 har det ikke vært vesentlige endringer i måten operasjonell risiko følges opp.

Risikoen måles som en kombinasjon av hvor ofte det kan skje (sannsynlighet) og konsekvens. I tillegg til direkte økonomiske tap, blir konsekvenser for kunder, regeletterlevelse og merarbeid vurdert og målt. Der risikovurderingen konkluderer med at risikoen er høyere enn det som er akseptabelt, skal det etableres tiltak for å redusere risikoen (sannsynlighet eller konsekvens).

Uønsket operasjonell risiko søkes redusert med et effektivt system for internkontroll. Risikoen følges opp gjennom ledelsens risikogjennomgang med dokumentering av risikoer, tiltak og oppfølging av hendelser. Innenfor Storebrands kontrollfunksjoner er det også personer med ansvar for operasjonell risikokontroll. I tillegg kommer internrevisjonens uavhengige kontroll gjennom styrevedtatte revisjonsprosjekter.

For å håndtere alvorlige hendelser i forretningskritiske prosesser er det utarbeidet beredskapsplaner.

C.6 ANDRE VESENTLIGE RISIKOER

Risikokonsentrasjon

Det meste av risikoen for Storebrand Livsforsikring er knyttet til de garanterte pensjonsproduktene. Risikoene er ganske sammenfallende for Norge og Sverige. Aksje, eiendoms- og obligasjonsporteføljene er godt diversifisert slik at det er lav konsentrasjonsrisiko mot geografi, bransje eller enkeltsekskap. Markedsrisikoen vil likevel i stor grad være avhengig av globale forhold som påvirker investeringsporteføljene i alle virksomhetene. Forsikringsrisikoen vil kunne slå mer ulikt ut for de forskjellige selskapene, men spesielt langt liv risikoen kan påvirkes av universelle utviklingstrekk.

Selskapenes investeringsstrategier setter rammer for konsentrasjonsrisiko i form av grenser for maksimal eksponering mot enkeltsekskaper og rating-klasser. Forsikringsrisikostrategien setter grenser for maksimal eksponering mot katastrofer (gjenforsikring).

C.7 ANDRE OPPLYSNINGER

Informasjon om risikobildet finnes også i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring, spesielt risikobeskrivelsen i årsberetningen og notene 5-11.

D. VERDIVURDERING FOR SOLVENSFORMÅL

D.1 EIENDELER

Det har ikke vært vesentlige endringer i verdsettelsesmetoder for eiendeler i rapporteringsperioden

Oversikt over eiendeler i solvensbalansen

Samlede eiendeler i solvensbalansen er NOK 318,3 mrd. NOK 228,4 mrd. er finansielle eiendeler og utlån knyttet til garanterte kundeporteføljer eller selskapsporteføljen. Eiendeler for fondsforsikring utgjør NOK 80,8 mrd., mens øvrige eiendeler utgjør NOK 9,0 mrd.

TABELL 10 EIENDELER I SOLVENSBALANSEN

(NOK mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Finansielle eiendeler som ikke er fondsforsikring	207 028	204 422
<i>Datterselskap</i>	34 535	34 113
<i>Aksjer</i>	8 903	5 082
<i>Noterte</i>	8 413	4 473
<i>Unoterte</i>	490	609
<i>Obligasjoner</i>	154 968	134 465
<i>Stat- og statsgaranterte obligasjoner</i>	43 604	41 640
<i>Foretaksobligasjoner</i>	110 375	92 245
<i>Strukturerte obligasjoner</i>	988	580
<i>Fond</i>	7 222	29 692
<i>Derivater</i>	1 366	1 060
<i>Korttidsplasseringer</i>	35	10
Finansielle eiendeler for fondsforsikring	80 786	64 292
Utlån	21 409	16 626
Reassuranse	65	104
Cash	3 406	3 910
Andre eiendeler	5 556	2 948
Totale eiendeler	318 250	292 302

Gjennom 2017 økte samlede eiendeler med NOK 25,9 mrd., herav eiendeler for fondsforsikring med NOK 16,5 mrd.

Hovedprinsipper for verdsettelse av eiendeler

Eiendeler skal for Solvens II vurderes til virkelig verdi. Verdsettelsesprinsippene er i stor grad sammenfallende med prinsippene for verdsettelse til virkelig verdi for International Financial Reporting Standards (IFRS). Regnskapet for Storebrand Livsforsikring AS er avgitt i samsvar med norsk GAAP, som i hovedsak samsvarer med IFRS, men der obligasjoner til amortisert kost og obligasjoner klassifisert som utlån og fordringer er bokført til amortisert kost.

Storebrand Livsforsikring gjennomfører en omfattende prosess for å sikre en mest mulig markedsriktig verdifastsettelse av finansielle instrumenter. Dette er nærmere beskrevet i note 1. Selskapsinformasjon og regnskapsprinsipper og note 12. Verdsettelse av finansielle kontrakter og eiendommer i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

Forskjell i verddivurdering mellom Solvens II og finansregnskap

De vesentlige verdsettelsesforskjellene fra finansregnskapet er knyttet til immaterielle eiendeler, obligasjoner og utlån, datterselskaper og utsatt skatt.

TABELL 11 FORSKJELL MELLOM SOLVENS II OG FINANSREGNSKAPET (NGAAP)

(NOK mill.)	Solvens II	Finansregnskap	Forskjell
Immaterielle eiendeler		94	-94
Utsatt skattefordel		381	-381
Datterselskap	34 536	32 700	1 836
Merverdi obligasjoner og lån til amortisert kost	8 531		8 531
Annet	275 184	270 999	4 184
Totale eiendeler	318 250	304 175	14 076

Immaterielle eiendeler

Immaterielle eiendeler skal, i henhold til Solvens II-prinsippene, settes til null i solvensbalansen. Forskjellen gir NOK 94 mill. lavere verdsettelse for solvensbalansen.

Utsatt skatt / skattefordel

Verdiendringer ved overgang fra NGAAP til Solvens II balanse påvirker også selskapets skatteposisjon. Det gjelder alle verdiendringer bortsett fra verdiendring av datterselskap. Skatteeffekten må ses i sammenheng med endringer i verdsettelsen av forpliktelser beskrevet i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger og D.3. Andre forpliktelser. Totaleffekten for skatt er beskrevet i avsnittet "Utsatt skatt" i kapittel D.3 Andre forpliktelser.

Datterselskap

For Solvens II skal forsikringsdatterselskap som er underlagt Solvens II verdsettes til sin respektive solvenskapital. Dette gjelder Benco Insurance Holding BV (eier av Euroben og Nordben) og Storebrand Holding AB (eier av SPP). Andre regulerte datterselskap verdsettes til ansvarlig kapital etter CRD IV. Dette gjelder Storebrand Finansiell Rådgivning AS. For ikke-regulerte datterselskap er verdien av egenkapitalen fra finansregnskapet lagt til grunn som tilnærmet virkelig verdi (fratrukket goodwill og immaterielle eiendeler). I finansregnskapet innregnes alle datterselskap til kostpris. Se tabell 12.

TABELL 12 DATTERSELSKAP

Datterselskap	Verdivurderingsprinsipp	Solvens II		Finansregnskapet		Forskjell
		Verdi	Verdivurderingsprinsipp	Verdi	Forskjell	
Storebrand Holding AB	Solvenskapital	14 348	Kostpris	12 505	1 844	
Benco Insurance Holding BV	Solvenskapital	441	Kostpris	493	-52	
Storebrand Finansiell Rådgivning AS	CRD IV	40	Kostpris	97	-57	
Ikke-regulerte datterselskap ¹²	Egenkapitalmetoden fratrukket eventuell goodwill og immaterielle eiendeler	174	Kostpris	73	101	
Totalt datterselskap		15 004		13 168	1 836	

De ikke-regulerte datterselskapene er i hovedsak heleide investeringssselskaper som kun eier eiendom. Verdsettelsen i solvensbalansen er den samme som i finansregnskapet. I gruppeberegningen for Storebrand ASA er disse gjennomlyst slik at behandlingen blir den samme som om eiendommene var eid direkte. I beregningen for Storebrand Livsforsikring (solo) er det ikke foretatt gjennomlysning¹³. Samlet sett er datterselskap verdsatt NOK 1,8 mrd. høyere i solvensbalansen.

Obligasjoner og utlån

Finansielle eiendeler som i finansregnskapet verdsettes til amortisert kost, skal i solvensbalansen verdsettes til virkelig verdi. Dette gjelder obligasjoner til amortisert kost og obligasjoner klassifisert som utlån. Verdsettelse til virkelig verdi i solvensbalansen er NOK 8,5 mrd. høyere enn verdsettelsen basert på amortisert kost, ref. note 32 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

¹² Storebrand Eiendom Trygg AS, Storebrand Eiendom Vekst AS, Storebrand Eiendom Utvikling AS, Storebrand Eiendom Invest AS, Værdalsbruket AS, Storebrand Pensjonstjenster AS, Aktuar Systemer AS, Foran, Formuesforvaltning AS og Norsk Pensjon AS.

¹³ I henhold til Kommisjonsforordningen artikkel 84 punkt 2.

Annet

Andre forskjeller mellom verdsettelsen av eiendeler for Solvens II og finansregnskapet må ses i sammenheng med at det også blir endringer i forpliktelsen. Den vesentligste forskjellen er at Storebrand Livsforsikring har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond. I solvensbalansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden. Dette øker eiendelssiden i solvensbalansen med NOK 4,2 mrd. i forhold til finansregnskapet. Dette er inkludert i posten "andre eiendeler" i tabell 10. Størrelsen på solvenskapitalen påvirkes ikke av denne vurderingsforskjellen.

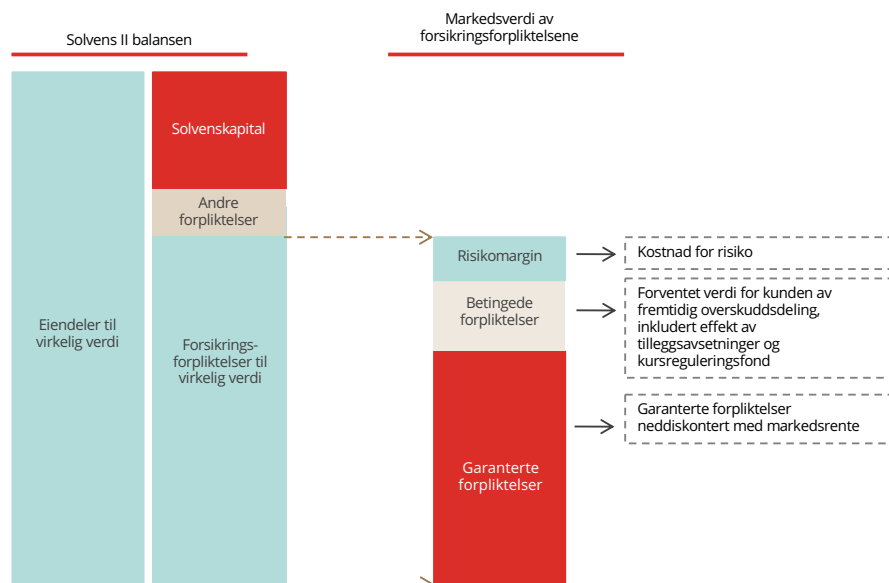
D.2 FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

I løpet av 2017 har det blitt gjort noen metodeendringer for forutsetninger som benyttes til å verdsette forsikringsforpliktelsen. Storebrand har endret modelleringen ved å innføre rentenivåavhengig fripoliseavgang og en mer dynamisk framtidig investeringsallokering. Det er også gjort en forbedring i modellering av dødelighet. Oppdatering av andre forutsetninger inkluderer faktisk utvikling gjennom 2017. Utover dette, er det ikke gjort vesentlige endringer i regnskapsprinsipper eller vurderingsprinsipper for forsikringsforpliktelser i løpet av 2017.

Under Solvens II skal forsikringsforpliktelsen (forsikringstekniske avsetninger) verdsettes til virkelig verdi (markedsverdi). I prinsippet skal forsikringsforpliktelsene verdsettes til det de ville blitt omsatt for i et fritt marked. Siden det ikke eksisterer noe aktivt annenhåndsmarked for kjøp og salg av forsikringsforpliktelser og dermed ingen observerbar markedspris, må virkelig verdi beregnes i en modell. Dette avviker fra verdsettelsen i finansregnskapet beskrevet i note 1 punkt 2 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på et beste estimat for netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Kontantstrømmen diskonteres med risikofri markedsrente. Beste estimat fordeles på en garantert forpliktelse og en betinget forpliktelse. Som følge av at det er usikkerhet, skal forpliktelsen inneholde en risikomargin i tillegg til beste estimat.

Prinsippet for oppsett av solvensbalansen og beregningen av forsikringsforpliktelsen er illustrert i figur 3.

FIGUR 3 ELEMENTER I SOLVENS II BALANSEN

Metodikk for å verdsette forsikringsforpliktelsen

Beste estimat

I modellen beregnes netto kontantstrøm fra forsikringsselskap til kunde. Alle inn- og utbetalinger estimeres, herunder framtidige premier som er en del av kontrakten, kostnader, inntrufne forsikringstilfeller, tilført avkastning, utbetalte pensjoner, flytting og konvertering til andre ordninger. For de garanterte porteføljene med overskuddsdeling modelleres usikkerheten ved hjelp av ESG-en som beskrevet nedenfor. Den sannsynlighetsveide kontantstrømmen neddiskonteres med risikofri markedsrente for å finne beste estimat. For beregningen pr. 31.12.2017 har Storebrand Livsforsikring estimert kontantstrømmer for de neste 60 år og beregnet en restverdi i år 60.

Beste estimat for verdien av forsikringsforpliktelsen deles i garantert forpliktelse og betinget forpliktelse. Den betingede forpliktelsen er den delen av beste estimat som følger av framtidig overskuddsdeling, altså tilført avkastning til kunden utover det som er garantert. I kontantstrømmene er det tatt hensyn til forskjeller i overskuddsdeling mellom produktene og de forskjellige bufferelementer som er tillatt etter forsikringsvirksomhetsloven. Dette gjelder tilleggsavsetninger, risikoutjevningsfond og kursreguleringsfond.

Risikomargin

Siden det er usikkerhet knyttet til beste estimat, blir det beregnet en risikomargin som dekker kostnaden for å holde risikokapital. Det er bare kapitalkrav som ikke kan avdekkes (hedges) som skal medregnes i risikomarginen. I praksis vil det si forsikringsrisiko, motpartersisiko og operasjonell risiko fordi finansmarkedsrisikoen antas å kunne avdekkes.

Storebrand Livsforsikring har beregnet risikomarginen i henhold til metode 2 i Solvens II regelverket. Det benyttes produktspesifikke parameter for å framskrive det underliggende kapitalbehovet. De simulerte framtidige kapitalkravene diversifiseres og nåverdien av en kapitalkostnad på 6 % av disse kapitalkravene beregnes.

Tabell 13 viser verdien av forsikringsforpliktelser før overgangsregler fordelt på beste estimat og risikomargin for Storebrand Livsforsikrings produktområder pr 31.12.2017.

TABELL 13 FORSIKRINGSTEKNISKE FORPLIKTELSE

NOK (mill.)	Beste estimat	Risikomargin	Forsikringstekniske	Forsikringstekniske
			forpliktelser 31.12.2017	forpliktelser 31.12.2016
Ytelsespensjon	35 066	294	35 360	46 403
Fripoliser	132 554	1 344	133 898	122 302
Tradisjonell individual	14 006	271	14 277	15 239
Annen livsforsikring*	3 962	108	4 071	3 215
Sum tradisjonell livsforsikring	185 588	2 018	187 606	187 159
Privat Unit Link	15 515	432	15 947	12 862
Innskuddspensjon, inkludert pensjonskapitalbevis	55 761	2 321	58 082	46 470
Sum fondsforsikring	71 277	2 753	74 029	59 332
Gruppeliv (Helse lik liv)	1 371	17	1 388	1 313
Skade (Helse lik skade)**	608	19	627	725
Totalt	258 843	4 806	263 650	248 529

*ITP risiko og LKB sparing

**Yrkesskade, kritisk sykdom og ulykkesforsikring

Forsikringsforpliktelsene for Storebrand Livsforsikring utgjør NOK 263,6 mrd. fordelt på NOK 258,8 mrd. i beste estimat og NOK 4,8 mrd. i risikomargin. Dette er en økning på NOK 15,1 mrd. gjennom 2017, hovedsakelig grunnet en økning på NOK 14,7 mrd. for fondsforsikring. Garanterte produkter utgjør 71 %, fondsforsikring 28 % og øvrige produkter 1 % av forpliktelsen.

Overgangsregel for verdsettelse av forsikringsforpliktelsen

Storebrand Livsforsikring benytter overgangsregler for beregning av forsikringstekniske avsetninger¹⁴ i henhold til § 56 i Solvens II-forskriften. Effekten beregnes som differansen mellom Solvens II forpliktelsen og tilsvarende forpliktelse under Solvens I (fratrasket erstatningsavsetninger) for de porteføljer som er omfattet av overgangsregelen. Dette gjelder alle produkter med garanti. I tillegg er det gitt et gulv for verdsettelsen som begrenser effekten av overgangsregel til å være maksimalt differansen mellom de totale forsikringstekniske avsetningene under Solvens II og de totale Solvens I avsetningene.

TABELL 14 EFFEKTEN AV OVERGANGSREGLER PÅ FORSIKRINGSTEKNISKE AVSETNINGER

NOK (mill.)	31.12.2017 før		
	31.12.2017	utfasing	31.12.2016
Ytelsespensjon	-73	-78	-169
Fripoliser	-8 527	-9 096	-6978
Tradisjonell individual	-873	-931	-735
Effekt av gulvbegrensning	4 960	5 592	4808
Total effekt	-4 513	-4 513	-3073

¹⁴ Storebrand Livsforsikring benytter ikke overgangsregelen knyttet til diskonteringskurven.

For de porteføljer som er omfattet av ordningen, gir overgangsregelen en verdsettelse som samlet er NOK 10,1 mrd. lavere. Overgangsregelen utfases over 16 år, fra 2017, så effekten reduseres med 1/16 til NOK 9,5 mrd pr 31.12.2017. Gulvregelen medfører at overgangsregelen begrenses til NOK 4,5 mrd. Dermed påvirker ikke utfasingen den endelige effekten av overgangsregelen pr. 31.12.2017. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er kvantifisert i kapittel E. 2. Solvenskapitalkrav og minstekapitalkrav.

Størrelsen på overgangsregelen, inkludert gulvregelen, avhenger av rentenivået, der lavere/høyere rentenivå vil øke/reducere effekten av overgangsregelen. Dette motvirker verdiendringer på forsikringsforpliktelsen uten overgangsregler, dvs. at verdien av forsikringsforpliktelsen med overgangsregler blir vesentlig mindre rentefølsom. Storebrand har, etter søknad, fått godkjenning fra Finanstilsynet for å omregne overgangsregelen hvert kvartal.

Effekten av overgangsregelen påvirkes også av utviklingen i bestanden. Vridningen fra garantert til fondsforsikring vil medføre en naturlig reduksjon av overgangsregelen framover, da økningen i ikke-garantert portefølje vil øke effekten av gulvbegrensningen.

Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet.

Tabell 15 viser verdien av forsikringsforpliktelsene i finansregnskapet og under Solvens II med og uten overgangsregler.

TABELL 15 FORSIKRINGSFORPLIKTELSE UNDER SOLVENS II OG I FINANSREGNSKAPET

NOK (mill.)	Solvens II med overgangsregler	Solvens II uten overgangsregler	Finansregnskapet
Tradisjonell livsforsikring	187 606	192 119	182 918
Fondsforsikring	74 029	74 029	80 372
Gruppeliv (Helse lik liv)	1 388	1 388	1 450
Skade (Helse lik skade)	627	627	631
Totalt	263 650	268 162	265 372

Samlet sett er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 263,65 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 1,7 mrd. lavere enn i finansregnskapet. Uten overgangsregler er forsikringsforpliktelsen verdsatt til NOK 268,2 mrd. i solvensbalansen, som er NOK 2,8 mrd. høyere enn i finansregnskapet. Bak de relativt små verdsettelsesforskjellene for forpliktelsen samlet, ligger det vesentlig større verdsettelsesforskjeller for produktsegmenter.

Tradisjonell livsforsikring

Verdsettelsen i solvensbalansen er vesentlig høyere enn for finansregnskapet. Den største differansen er knyttet til fripoliser. Viktige forklaringer er:

- Verdsettelsen i solvensbalansen er basert på risikofri markedsrente, mens verdsettelsen i finansregnskapet er basert på kontraktens beregningsrente.
- Verdsettelsen i solvensbalansen omfatter både garantert forpliktelse og betinget forpliktelse (framtidig overskuddsdeling). Verdsettelsen i finansregnskapet inkluderer bare den garanterte forpliktelsen (premiereserven).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer markedsverdien av utstedt rentegaranti (opsjon).
- Verdsettelsen i solvensbalansen inkluderer kostnad for kapitalbinding i form av risikomargin.

Overgangsregelen reduserer forsikringsforpliktelsen for tradisjonell livsforsikring med NOK 4,5 mrd.

Fondsforsikring

Verdsettelsen i solvensbalansen er vesentlig lavere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin til Storebrand reduserer forpliktelsen.

Gruppeliv og skade

For gruppeliv er verdsettelsen i solvensbalansen noe lavere enn for finansregnskapet. Hovedforklaringen er at framtidig margin til Storebrand reduserer forpliktelsen. For skade er verdsettelsen i solvensbalansen nesten lik som for finansregnskapet.

GRUNNLAG FOR BEREGNINGENE

Datagrunnlag

Datagrunnlaget hentes fra de ulike forsikringssystemene. For å redusere beregningstid og unngå å benytte unødvendig mye regnekraft, grupperes likeartede bestandsdata i såkalte modellpunkter.

Oversikt over de viktigste forutsetningene

Kontraktsgrense

Solvens II-regelverket fastsetter at framtidige premier skal inkluderes i beregning av forsikringsforpliktelsen dersom disse anses å være en del av en allerede inngått forpliktelse, dvs. at forsikringsselskapet er eksponert for risikoen knyttet til de framtidige premiene. Der premier er innenfor kontraktsgrensen, modelleres premieutviklingen basert på historisk premieinnbetalingsmønster.

Framtidige premier skal ikke inkluderes dersom Storebrand ensidig kan heve kontrakten eller kontrakten kan reprises for å reflektere dagens vurdering av risikoen. Basert på dette, er det meste av Storebrands framtidige premier utenfor kontraktsgrensen slik at de ikke medtas i modelleringen. Unntakene er:

- Første års premie for risikoprodukter.
- Premier for tradisjonell, individuell pensjon der kunden har mulighet til å betale framtidige premier uten at Storebrand Livsforsikring kan reprise eller si opp kontrakten. Årlige premier synker raskt fordi porteføljen i hovedsak er lukket for nysalg og mange kontrakter når utbetalingsfasen.
- Premier som bedrifter betaler innenfor tjenstepensjonskontrakter for å dekke kostnader knyttet til allerede innbetalte reserver. Dette følger av at det i Norge er lovpålagt at bedriften skal dekke alle kostnader for tjenstepensjon, slik at det ikke er anledning til å finansiere kostnader fra reserven. For ytelseskontrakter inkluderes margin for pris på avkastningsgaranti, risiko og administrasjon. For innskuddspensjon inkluderes premie for forvaltning og administrasjon.

Inntekter

Generelt er modellering av inntekter basert på faktiske inntektsnivåer som samsvarer med inntektene i finansregnskapet. Inntektene framskrives basert på prisstrukturen og forventet utvikling for de ulike produktene, vanligvis som en andel av reserven eller pr. kontrakt med G-regulering.

Kostnader

Kostnadsmodelleringen er basert på faktiske kostnader pr. produktområde basert på kostnadsfordelingsmodellen som benyttes for finansregnskapet. Det skiller mellom bestandskostnader, anskaffelseskostnader og engangskostnader. Engangskostnader og størstedelen av anskaffelseskostnadene holdes utenfor modelleringen slik at kostnadsbildet blir konsistent med kontraktsgrensen. For produkter med framtidige premier innenfor kontraktsgrensen, inkluderes relevant del av anskaffelseskostnaden. Kostnader framskrives delvis med reserveutvikling og delvis som en stykk-kostnad pr. kontrakt. Stykk-kostnader inflasjonsjusteres.

Biometriske forutsetninger

Biometriske forutsetninger omfatter dødelighet, uførhet og reaktivering (uføre som blir arbeidsføre). Forutsetningene samsvarer med observert utvikling for bestanden. Forutsetningene vurderes årlig og oppdateres ved behov.

For dødelighet benyttes en dynamisk modell, det vil si at dødeligheten er lavere jo yngre personen er. Modellen er basert på tilsvarende prinsipper som K2013.

Avgang og produktoverganger

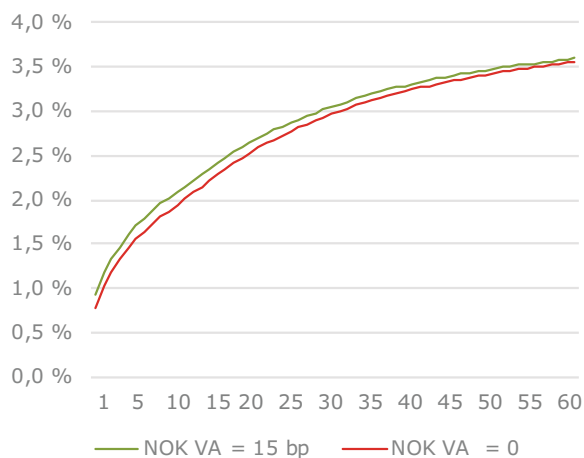
Forutsetninger settes pr. produkt og oppdateres årlig. Som hovedregel benyttes historiske observasjoner over de siste 3-5 år. Unntak fra hovedregelen om erfaringsbaserte forutsetninger gjøres dersom historien ikke vurderes som relevant for fremtiden, f.eks. som følge av endrede priser eller ny regulering. Dette gjelder spesielt utviklingen i markedet for ytelsespensjon.

Skatt

Det er ikke tatt hensyn til skatt i modelleringen av kontantstrømmene. Endret verdsettelse av forpliktelsen vil imidlertid påvirke konsernets beregnede skatteposisjon, se avsnitt om utsatt skatt i kapittel D.3.

Finansielle forutsetninger

Den risikofrie rentekurven benyttes både til å diskontere kontantstrømmene og som grunnlag for framtidig avkastning. Rentekurven publiseres av EIOPA. Storebrand anvender den risikofrie rentekurven inkludert volatilitetsjustering (VA). Pr 31.12.2016 var VA 29 bp.

FIGUR 4 SPOTRENTER MED OG UTEN VA

Uten volatilitetsjustering øker verdien av de forsikringstekniske avsetningene før overgangsregel med NOK 1,7 mrd. Overgangsregelen kompenseres for dette i sin helhet. Effekt på solvenskapital og solvensmargin er beskrevet i kapittel E.2 Solvenskapitalkrav og minstekrav.

Storebrand benytter ikke motsvarsjustering (matching adjustment) av rentekurven.

I Norge er det ikke et aktivt marked for real-obligasjoner og inflasjonsforutsetningen er satt til 50 % av den risikofrie renten. Lønnsvekst (G-regulering) er satt til inflasjon pluss 1,9 %-poeng.

Økonomisk scenario-generator (ESG)

For å kunne beregne tidsverdien av framtidige opsjoner og garantier, anvendes en Monte-Carlo simulering som bygger på 1000 risikonøytrale stokastiske scenarioer generert i en økonomisk scenario-generator (ESG). Scenarioene skapes med utgangspunkt i den risikofrie rentekurven og tar hensyn til markedsprising av volatilitet for renter, aksjer og eiendom. Investeringsallokeringen settes lik den faktiske på beregningstidspunktet og endres gjennom framskrivingen basert på Storebrands prinsipper for å tilpasse investeringene til risikobærende evne. Dette er en forbedring i 2017. For 2016 var investeringsallokeringen som hovedregel konstant gjennom framskrivingen.

Handlingsregler

For å gi et så realistisk bilde som mulig, er det på enkelte områder nødvendig å implementere handlingsregler (management actions) i beregningene. Handlingsreglene samsvarer med hvordan selskapet faktisk opptrer og er dokumentert.

Usikkerhet knyttet til verdivurdering av forsikringsforpliktelsen

Graden av usikkerhet i beregningene av forsikringsforpliktelsen drives av usikkerhet i de underliggende antagelsene. Det er størst usikkerhet hvis det ikke finnes relevant historikk eller markedsdata å basere forutsetningene på. Storebrand Livsforsikring vurderer at det er usikkerhet knyttet til blant annet følgende forutsetninger:

- *Rentekurven* er gitt av EIOPA, men basert på en del forutsetninger som er usikre, herunder metodikk for ekstrapolering, tidsperiode for å nå langsiktig rente (UFR), nivå på UFR og nivå på volatilitetsjustering (VA).
- *Overgang fra ytelsesordninger*. Raskere overgang fra aktive ytelsesordninger til fripoliser enn forutsatt i plan vil øke verdien av forsikringsforpliktelsen. Langsommere overgang vil redusere forpliktelsen.
- *Avgangsfursetninger fripoliser*. Høyere avgang enn forutsatt i form av overgang til FMI eller til andre selskaper vil redusere forpliktelsen, lavere avgang vil øke forpliktelsen.
- *Inntekter fondsforsikring*. Lavere inntekter enn forutsatt i beregningene vil øke forpliktelsen. Effekten vil være mindre for solvensmarginen fordi kapitalkravene blir lavere.
- *Kostnader*, spesielt kostnadsfordeling mellom anskaffelses- og driftskostnader. Reduserte kostnader vil redusere forsikringsforpliktelsen, mens økte kostnader vil øke forsikringsforpliktelsen. Effekten vil motvirkes av endret kapitalkrav, spesielt for fondsforsikring.

Som en del av ORSA-prosessen gjennomføres følsomhetsanalyser for verdien av solvenskapitalen og kapitalkravene for endrede forutsetninger bl.a. knyttet til renter, kundeatferd, inntekter og kostnader. Hensikten er blant annet å øke forståelsen rundt følsomheten i beregningene.

D.3 ANDRE FORPLIKTELSER

Det har ikke blitt gjort vesentlige endringer i regnskapsprinsipper eller vurderingsprinsipper for andre forpliktelser i løpet av 2017. Andre forpliktelser enn forsikringsforpliktelser utgjør NOK 19,1 mrd. under Solvens II, sammenliknet med NOK 15,1 mrd. per 31.12.2016. Verdsettelsen er i hovedsak den samme for Solvens II som for finansregnskapet, men noen forskjeller oppstår som følge av ulike prinsipper. De viktigste forskjellene er beskrevet nedenfor.

TABELL 16 ANDRE FORPLIKTELSER

NOK (mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Betingede forpliktelser	4 182	2 025
Pensjonsforpliktelse egne ansatte	42	59
Utsatt skatt	2 129	2 337
Derivater	709	576
Utestående forpliktelser forsikringsoppgjør, reassuranse og øvrige	3 512	2 888
Ansvarlige lån	8 547	7 198
Sum andre forpliktelser	19 120	15 082

Betingede forpliktelser

Storebrand Livsforsikring har påtatt seg forpliktelser knyttet til ikke-innbetalt kapital, i hovedsak knyttet til private equity-fond. I Solvens II-balansen skal dette føres som en forpliktelse, med en tilsvarende motpost på eiendelssiden, ref. også avsnitt "Andre forskjeller" under kapittel D.1. Dette øker forpliktelsessiden i Solvens II-balansen med NOK 4,2 mrd. i forhold til finansregnskapet.

Pensjonsforpliktelser egne ansatte

Pensjonsforpliktelser for egne ansatte er beregnet i henhold til norsk GAAP, ref. note 22 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring. Verdsettelsen i solvensbalansen samsvarer med verdsettelsen i finansregnskapet.

Utsatt skatt

Forskjellen i utsatt skatt er netto skatteeffekt av verdiendringen ved overgang til Solvens II med overgangsregel basert på en skattesats på 25 %. Dette medfører at Storebrand Livsforsikring går fra å ha en utsatt skattefordel under NGAAP på NOK 381 mill. til en utsatt skatt under Solvens II på NOK 2 129 mill. Dette er hovedsakelig grunnet forskjellen i verddivurdering av forsikringsforpliktelsen beskrevet ovenfor og merverdi av obligasjoner og lån til amortisert kost, se kapittel D.1 Eiendeler.

Derivater

Prinsipp for verddivurdering av derivater samsvarer med prinsippet i finansregnskapet, men det oppstår avvik fordi derivater i fondsforsikring føres netto under Solvens II, men bruttoføres under NGAAP.

Utestående forpliktelser

Prinsipp for verddivurdering av utestående forpliktelser knyttet til forsikringsoppgjør og reassuranse samsvarer med prinsippet i finansregnskapet.

Ansvarlige lån

Ansvarlige lån vurderes til virkelig verdi under Solvens II, men verdsettes til amortisert kost i finansregnskapet. Det gir NOK 120 mill. høyere verdsettelse i solvensbalansen. Se også kapittel E.1 Ansvarlig Kapital.

D.4 ALTERNATIVE VERDSETTINGSMETODER

Storebrands vurderingsprinsipper for eiendeler som ikke kan verdsettes basert på noterte priser er utførlig beskrevet i note 12 i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

D.5 ANDRE OPPLYSNINGER

Beskrivelsen av verddivurdering for solvensformål anses dekket gjennom beskrivelsen i de foregående punktene.

E. KAPITALSTYRING

Storebrand legger vekt på å tilpasse nivået på egenkapital og lån i konsernet fortløpende og planmessig. Nivået tilpasses den økonomiske risikoen og kapitalkrav i virksomheten. Vekst og sammensetning av forretningsområder vil være en viktig drivkraft i behovet for kapital. Kapitalstyringen har som målsetting å sikre en effektiv kapitalstruktur og ivareta en hensiktsmessig balanse mellom interne mål og regulatoriske krav.

Styret i Storebrand Livsforsikring behandler kapitalplan sammen med finansiell plan og ORSA for å sikre sammenheng mellom forretningsmessige mål, risiko og kapital. Finansiell plan og kapitalplan utarbeides med en tre-års horisont.

Storebrand Livsforsikring betalte ut NOK 1,3 mrd. i utbytte til Storebrand ASA for 2017. Dette er fratrukket ansvarlig kapital pr. 31.12.2017 selv om den faktiske utbetalingen skjer i 2018.

E.1 ANSVARLIG KAPITAL

Storebrand Livsforsikring har NOK 42,7 mrd. i solvenskapital, en økning på NOK 3,7 mrd. fra 2016. Kapitalen deles inn i grupper avhengig av kvalitet og tilgjengelighet. Tabell 17 viser sammensetningen av solvenskapitalen og fordelingen i gruppe 1 (begrenset og ubegrenset), gruppe 2 og gruppe 3 kapital.

TABELL 17A SOLVENSKAPITAL PER 31.12.2017

(NOK mill.)	Totalt	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3
Aksjekapital	3 540	3 540			
Overkurs	9 711	9 711			
Avstemmingsreserve	16 275	16 275			
Effekt av overgangsregel	4 513	4 513			
Ansvarlige lån	8 547		2 642	5 905	
Utsatt skattefordel	0				
Risikoutjevningfondet	143			143	
Total solvenskapital	42 728	34 039	2 642	6 048	
Total minstekapital	37 928	34 039	2 642	1 248	

TABELL 17B SOLVENSKAPITAL PER 31.12.2016

(NOK mill.)	Totalt	Gruppe 1 ubegrenset	Gruppe 1 begrenset	Gruppe 2	Gruppe 3
Aksjekapital	3 540	3 540			
Overkurs	9 711	9 711			
Avstemmingsreserve	15 299	15 299			
Effekt av overgangsregel	3 073	3 073			
Ansvarlige lån	7 198		2 575	4 623	
Utsatt skattefordel	0				
Risikoutjevningfondet	140			140	
Total solvenskapital	38 962	31 624	2 575	4 764	
Total minstekapital	35 521	31 624	2 575	1 323	

Gruppe 1 kapital representerer kapital av beste kvalitet med hensyn til tapsbærende evne og skal være tilgjengelig for å dekke ethvert tap til enhver tid. Denne består av innskutt egenkapital og avstemmingsreserve, inkludert effekt av overgangsregel. I tillegg inngår evigvarende ansvarlige lån (fondsobligasjoner) med opptil 20 % av gruppe 1 kapital. Storebrand Livsforsikring har NOK 36,7 mrd. i gruppe 1 kapital, dette utgjør 86 % av total solvenskapital. Av dette er NOK 34,0 mrd. ubegrenset.

Øvrige ansvarlige lån (tidsbegrenset) og risikoutjevningfond kategoriseres som gruppe 2 kapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 50 % av solvenskapitalkravet. Storebrand Livsforsikring har NOK 6,0 mrd. gruppe 2 kapital, dette utgjør 14 % av total solvenskapital. Gruppe 2 kapitalen dekker 32 % av solvenskapitalkravet.

Storebrand Livsforsikring har en minstekapital på NOK 37,9 mrd. Av dette utgjør NOK 36,7 mrd. gruppe 1 kapital, tilsvarende 97 % av total minstekapital. Gruppe 2 kapital kan dekke inntil 20 % av minstekapitalkravet og er derfor begrenset til NOK 1,2 mrd.

Solvenskapital og minstekapital uten volatilitetsjustering

Uten volatilitetsjustering reduseres solvenskapitalen til NOK 38 106 mill. og minstekapitalen til NOK 36 691 mill. grunnet økt verdi av forsikringstekniske avsetninger justert for skatt. Overgangsregelen kompenserer i sin helhet for endringen i forsikringstekniske avsetninger, slik at solvenskapitalen og minstekapitalen inkludert overgangsregler forblir uendret.

Forventet margin fra framtidige premier

Verdien av forventet margin fra framtidige premier (EPIFP¹⁵) utgjør NOK 3 099 mill. Dette er en del av avstemmingsreserven og teller som gruppe 1 kapital. Det er bare margin fra framtidige premier som ligger innenfor kontraktsgrensen som er inkludert. Dette er nærmere beskrevet i avsnittet om kontraktsgrense i kapittel D.2 Forsikringstekniske avsetninger.

Ansvarlig lånekapital

TABELL 18 ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Nominell verdi (NOK mill.)	Valuta	Solvens II (NOK mill.)	Finansregnskapet (NOK mill.)	Tilbakekjøpsrett	Omfattet av overgangsregel
1 500	NOK	1 516	1 499	2018	Ja
300	EUR	3 085	3 077	2023	Ja
1 100	NOK	1 125	1 102	2024	Ja
750	SEK	792	752	2021	Nei
1 000	NOK	1 025	999	2020	Nei
1 000	SEK	1 003	997	2022	Nei

Den ansvarlige lånekapitalen utgjør NOK 8,5 mrd. under Solvens II. I løpet av 2017 ble det utstedt et nytt ansvarlig lån på SEK 1 000 mill. Fem av lånene har flytende rente, mens det siste er et fastrentelån som er rentebyttest til flytende rente. Dette betyr at rentekostnaden til Storebrand Livsforsikring påvirkes av nivået på den flytende pengemarkedsrenten. Storebrand Livsforsikring har ett lån i euro og to i svenske kroner. Disse lånene er sikret mot norske kroner fram til første tilbakekjøpstidspunkt. Selskapets gjeld er derfor i liten grad eksponert mot valutasvingninger.

For samtlige lån bortsett fra fondsobligasjonen på NOK 1 500 mill. (nominelt) vil rentebetaling opphøre ved brudd på solvenskapitalkravet (SCR). Eventuelle ubetalte renter vil akkumuleres, men det vil ikke påløpe renters rente. Rentebetaling på fondsobligasjonen må ses i sammenheng med at dette lånet ble utstedt før Solvens II var aktuelt.

Overgangsregler for ansvarlige lån

Ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 omfattes av en overgangsregel som varer til 2026. I denne perioden vil kvalifiserende lån ikke få avkortning, til tross for at de ikke fullt ut oppfyller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket. Evigvarende ansvarlige lån utstedt før 17.1.2015 vil kvalifisere som gruppe 1, og tidsbegrensede ansvarlige lån vil kvalifisere som gruppe 2. Etter 2026 vil lånene ikke kvalifisere som solvenskapital.

Tre av lånene omfattes av overgangsregelen. Samtlige lån tilfredsstilte krav til Solvens I kapital på utstedelsestidspunktet og var godkjent av myndighetene. Samtlige lån omfattet av overgangsregel har førtidig tilbakekjøpsrett før utløpet av overgangsregel. Etter første tilbakekjøpsrett har samtlige lån tilbakekjøpsrett ved hver rentebetaling. Lån som tilbakekjøpes, planlegges erstattet med nye lån som tilfredsstiller krav til tellende kapital i Solvens II regelverket.

¹⁵ Expected profit in future premiums

Forskjell mellom Solvens II og finansregnskapet

TABELL 19 SOLVENSKAPITAL VS ANSVARLIG KAPITAL I FINANSREGNSKAPET

(NOK mill.)	Solvens II	Finansregnskapet
Innskutt egenkapital	13 251	13 251
Opptjent egenkapital ekskl. utsatt skattefordel		11 040
Risikoutjevningfond	143	143
Utsatt skattefordel	0	381
Avstemmingsreserve før overgangsregel og utbytte	17 575	
Effekt av overgangsregel	4 513	
Netto eiendeler	35 481	24 815
Ansvarlige lån ekskludert OIF-renter	8 547	8 426
Forventet utbytte	-1 300	
Total solvenskapital/ansvarlig kapital	42 728	33 241

Hovedforskjellen mellom Solvens II og finansregnskapet er at opptjent overskudd som inngår som egenkapital i finansregnskapet, erstattes av avstemmingsreserven i solvensbalansen. Også avstemmingsreserven inneholder opptjent overskudd, men basert på verdsettelsen av eiendeler og forpliktelser i solvensbalansen. Avstemmingsreserven vil også inkludere nåverdien av framtidige overskudd. Verdien av framtidig overskudd medregnes implisitt som en konsekvens av verdivurderingen av forsikringsforpliktelsen.

TABELL 20 OVERGANG FRA NETTO EIENDELER I FINANSREGNSKAPET TIL NETTO EIENDELER SOLVENS II

(NOK mill.)	
Datterselskap	1 836
Immaterielle eiendeler	-94
Merverdi obligasjoner til amortisert kost	8 531
Forsikringsforpliktelse	-2 789
Effekt av overgangsordningen	4 513
Ansvarlige lån	-121
Netto endring i utsatt skatt*	-2 510
Forventet utbytte	1 300
Total endring	10 666

*25 % av skattemessige endringer, det vil si verdiendringer i solvensbalansen unntatt for datterselskap

Tabell 20 viser overgangen fra netto eiendeler i finansregnskapet til netto eiendeler under Solvens II. Forskjellen er totalt NOK 10,7 mrd. De største forskjellene er at obligasjoner er verdsatt NOK 8,5 mrd. høyere, datterselskap NOK 1,8 mrd. høyere og at forsikringsforpliktelsen med overgangsregler er verdsatt NOK 1,7 mrd. lavere i solvensregnskapet. Skatteforpliktelsen øker med NOK 2,5 mrd. som følge av de andre verdiendringene. Solvenskapitalen reduseres med forventet utbytte både i finansregnskapet og for Solvens II, men under Solvens II er det fratrukket i avstemmingsreserven.

E.2 SOLVENSKAPITALKRAV OG MINSTEKAPITALKRAV

Det skal beregnes både et solvenskapitalkrav og et minstekapitalkrav. Solvenskapitalkravet skal være dekket i normalsituasjonen, mens minstekapitalkravet er et absolutt krav som alltid må være dekket. Solvenskapitalkravet avhenger av risikoen, mens minstekapitalkravet ikke er risikosensitivt.

Solvenskapitalkrav

Solvenskapitalkravet for Storebrand Livsforsikring er beregnet etter standardmetoden i henhold til Solvens II-forskriften § 8, uten bruk av forenklinger eller selskapsespesifikke parameter. Solvenskapitalkravet skal beregnes som tap av solvenskapital (Value at Risk) som er 0,5 % sannsynlig over ett år. Det er kapitalkrav for markedsrisiko, forsikringsrisiko, motpartsrisiko og operasjonell risiko.

Metodikken er at det for hvert enkeltstress beregnes en ny solvensbalanse basert på de samme prinsipper og metoder som beskrevet i D.2 Forsikringstekniske avsetninger. Differansen i solvenskapital før og etter stress gir kapitalkravet. Kapitalkravet for de ulike stressene aggregeres til totalt kapitalkrav basert på gitte korrelasjonsmatriser.

Kapitalkravet (netto) er Storebrand Livsforsikrings risiko etter risikodeling med kunder og risikodempende effekt av skatt. Risikodeling med kunder oppstår i garantert pensjon når stresset fører til nedgang i kundebuffer eller reduksjon i framtidig oppregulering av pensjon. Brutto kapitalkrav inkluderer den delen av risikoen som bæres av kunder. Redusert skatt som følge av lavere resultater etter stress reduserer også risikoen. En forutsetning for å regne inn en utsatt skattefordel er at det forventes minst tilsvarende store overskudd i framtiden.

TABELL 21 KAPITALKRAV INKLUDERT OVERGANGSREGLER PÅ AKSJER

(NOK mill.)	31.12.2017		31.12.2016	
	Netto	Brutto	Netto	Brutto
Finansmarkedsrisiko	20 336	30 029	21 791	28 310
Motpartsrisiko	449	807	423	760
Livsforsikringsrisiko	6 434	11 513	5 180	9 259
Annen forsikringsrisiko ¹⁶	540	540	524	524
Diversifisering	-4 646		-4 013	
Operasjonell risiko	990		953	
Tapsabsorberende skatteeffekt	-5 015		-5 401	
Totalt kapitalkrav	19 088		19 457	

Storebrand Livsforsikring har et samlet solvenskapitalkrav på NOK 19,1 mrd., sammenliknet med NOK 19,5 mrd. ved slutten av 2016. Finansmarkedsrisiko bidrar med NOK 20,3 mrd. som utgjør 71 % av kapitalkravet før diversifisering. Livsforsikringsrisiko bidrar med NOK 6,4 mrd. som utgjør 22 % av kapitalkravet før diversifisering.

Overgangsregel aksjer

Storebrand Livsforsikring anvender overgangsregelen for aksjestress i henhold til § 58 punkt 2 i Solvens II forskriften. Overgangsregelen innebærer at aksjer eid pr 1.1.2016 stresses med 22 %. Det ordinære stresset er 39/49 % +symmetrisk justeringsfaktor for aksje type 1/2. Overgangsregelen reduserer det totale solvenskapitalkravet med NOK 286 mill.

Overgangsregelen skal trappes ned lineært over 7 år, første gang i 2017. For beregningen pr 31.12.2017 er effekten redusert med 1/7.

Minstekapitalkrav

Minstekapitalkravet er beregnet i henhold til Solvens II-forskriften § 22 som en lineær funksjon av tekniske avsetninger, tegnede premier, udekket risiko, utsatt skatt og administrative kostnader (med forskjellig funksjon for livsforsikring og skadeforsikring) med et gulv på 25 % og et tak på 45 % av solvenskapitalkravet. Storebrand Livsforsikring er et livsforsikringselskap med skadeforsikringsforpliktelser i konsesjonsklassene 1 og 2, jf. forskrift 18. september 1995 nr. 797. Minstekapitalkravet fremkommer derfor som summen av kravet fra skadevirksomheten og kravet fra livvirksomheten.

TABELL 22 MINSTEKAPITALKRAV

(NOK mill.)	31.12.2017	31.12.2016
Lineært minstekrav skadeforsikring	88	97
Lineært minstekrav livsforsikring	6 152	6 516
Totalt lineært minstekrav	6 240	6 613
Øvre grense for MCR	8 590	8 756
Nedre grense for MCR	4 772	4 864
Kombinert minstekrav	6 240	6 613
Absolutt gulv for minstekravet	59	56
Totalt minstekrav	6 240	6 613

Pr 31.12.2017 var minstekravet NOK 6,2 mrd., sammenliknet med NOK 6,6 mrd. pr 31.12.2016.

¹⁶ Helseforsikring lik skadeforsikring og helseforsikring lik livsforsikring

Solvensmargin og minstekapitalmargin

Når solvenskapitalen på NOK 42,7 mrd. settes i forhold til solvenskapitalkravet på NOK 19,1 mrd. får Storebrand Livsforsikring en solvensmargin på 224 %. Uten overgangsregler er solvenskapitalen NOK 39,3 mrd., solvenskapitalkravet NOK 19,3 mrd. og solvensmargin 203 %. Tabell 23 viser solvensposisjonen med og uten overgangsregler for forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav for aksjer.

TABELL 23 SOLVENSPOSISJON

(NOK mill.)	Med overgangsregler 31.12.2017	Uten overgangsregler 31.12.2017	Med overgangsregler 31.12.2016	Uten overgangsregler 31.12.2016
Solvenskapital	42 728	39 343	38 962	36 657
Minstekapital	37 928	34 544	35 521	33 216
Solvenskapitalkrav	19 088	19 375	19 457	19 879
Minstekrav	6 240	6 240	6 613	6 613
Solvensmargin uten overgangsregel		203,1 %		184,4 %
Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger	220,5 %		196,0 %	
Solvensmargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer	223,8 %		200,2 %	
Minstemargin uten overgangsregel		553,5 %		502,3 %
Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger	607,8 %		537,1 %	
Minstemargin med overgangsregler på forsikringstekniske avsetninger og kapitalkrav aksjer	607,8 %		537,1 %	

Storebrand Livsforsikring har et minstekapitalkrav på NOK 6 240 mill. som gir en minstekapitalmargin på 608 % med overgangsregler og 554 % uten overgangsregler.

Solvensmargin og minstekapitalmargin uten volatilitetsjustering

Solvensmargin uten volatilitetsjustering er 221 %. Solvenskapitalen er uendret fordi overgangsregelen kompenserer for økt verdsettelse av forsikringsforpliktelsen, men kapitalkravet øker. Uten overgangsregler er solvensmargin uten volatilitetsjustering 194 %. Se tabell 24 for detaljer.

TABELL 24 SOLVENSPOSISJON MED OG UTEN VA

	Med overgangsregler		Uten overgangsregler	
	Med volatilitetsjustering	Uten volatilitetsjustering	Med volatilitetsjustering	Uten volatilitetsjustering
Solvenskapital	42 728	42 728	39 343	38 033
Solvenskapitalkrav	19 088	19 795	19 375	20 081
Solvensmargin	224 %	216 %	203 %	189 %

Minstemargin uten VA er 599 % (524 % uten overgangsregler).

E.3 BRUK AV DURASJONSMETODEN FOR AKSJERISIKO VED BEREGNING AV SOLVENSKAPITALKRAVET

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring ikke bruker durasjonsmetoden for beregning av solvenskapitalkravet for aksjerisiko.

E.4 FORSKJELLEN MELLOM STANDARDFORMELEN OG BENYTTETDE INTERNE MODELLER

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring benytter standardformelen for beregning av solvenskapitalkravet.

E.5 MANGLENDE OPPFYLLELSE AV MINSTEKAPITALKRAVET ELLER SOLVENSKAPITALKRAVET

Ikke aktuelt fordi Storebrand Livsforsikring oppfyller både minstekapitalkravet og solvenskapitalkravet.

E.6 ANDRE OPPLYSNINGER

Kapitalstyringen er også beskrevet i årsrapporten for 2017 for Storebrand Livsforsikring.

Vedlegg 1 Detaljert investeringsresultat

NOK (mill.)	Utbytter	Rente-inntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	1 378	75	-38
Foretaksobligasjoner	-	3 219	192	-72
Aksjer	490	-	922	6 428
Fond	2	1 631	3 494	-1 607
Strukturerte obligasjoner	-	31	1	1
Cash	-	-327	-	1
Innlån	-	466	-26	77
Eiendom	-	-	-	2 090
Futures	-	-	2	-
Swaps	-	190	1	218
Forwards	-	-	24	-14
Totalt	493	6 588	4 685	7 085

NOK (mill.)	Utbytter	Rente-inntekter	Netto kursgevinster	Endring urealiserte gevinster og tap
Investeringer i kollektivporteføljen				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	1 317	64	21
Foretaksobligasjoner	-	2 936	143	47
Aksjer	168	-	-38	1 646
Fond	2	-	1 813	-730
Strukturerte obligasjoner	-	31	1	1
Cash	-	5	-	-
Innlån	-	456	-26	77
Eiendom	-	-	-	1 819
Futures	-	-	2	-
Swaps	-	149	-0	43
Forwards	-	-	51	-151
Totalt investeringer i kollektivporteføljen	170	4 894	2 009	2 774

Investeringer i unit-linked				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	1	-0	-66
Foretaksobligasjoner	-	5	-0	-163
Aksjer	253	-	794	4 532
Fond	0	1 631	1 679	-877
Strukturerte obligasjoner	-	0	-0	0
Cash	-	-340	-	-
Innlån	-	11	-	-
Eiendom	-	-	-	271
Swaps	-	-	-	-
Forwards	-	-	-	-
Totalt investeringer i unit-linked	253	1 307	2 472	3 697

Investeringer i selskapsporteføljen				
Stat- og statsgaranterte obligasjoner	-	60	11	7
Foretaksobligasjoner	-	278	50	44
Aksjer	70	-	166	250
Fond	-	-	3	-0
Cash	-	8	-	1
Innlån	-	-	-	-
Eiendom	-	-	-	-
Swaps	-	-	-	-
Forwards	-	-	-	-
Totalt investeringer i selskapsporteføljen	70	346	230	302

Vedlegg 2 Obligatoriske tabeller

S.02.01.02 – Balansen

(NOK mill.)	Solvens II verdier	
Eiendeler	<i>C0010</i>	
Eiendeler	R0010	
Goodwill	R0020	
Periodiserte anskaffelsesutgifter	R0030	
Immaterielle eiendeler	R0040	
Eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	R0050	0,00
Overfinansiering av ytelsesbaserte pensjonsordninger (ytelser til ansatte)	R0060	0,00
Eiendom, anlegg og utstyr til eget bruk	R0070	6,62
Investeringer (ekskl. eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg)	R0080	207 028,19
Eiendom (annet enn til eget bruk)	R0090	0,00
Investeringer i tilknyttede foretak, herunder deltakerinteresser	R0100	34 535,01
Aksjer mv.	R0110	8 902,74
Aksjer - børsnoterte	R0120	8 413,16
Aksjer - ikke børsnoterte	R0130	489,58
Obligasjoner	R0140	154 967,97
Statsobligasjoner mv.	R0150	43 604,24
Foretaksobligasjoner mv.	R0160	110 375,46
Strukturerte verdipapirer	R0170	988,27
Sikrede verdipapirer	R0180	0,00
Verdipapirfond mv.	R0190	7 221,54
Derivater	R0200	1 365,81
Innskudd annet enn kontantekvivalenter	R0210	35,12
Andre investeringer	R0220	0,00
Eiendeler knyttet til kontrakter med investeringsvalg	R0230	80 786,49
Utlån	R0240	21 408,97
Utlån med sikkerhet i forsikringskontrakter	R0250	0,90
Utlån til enkeltpersoner	R0260	15 216,95
Øvrige utlån	R0270	6 191,12
Gjenforsikringsandel av forsikringstekniske bruttoavsetninger:	R0280	64,97
Skadeforsikring og helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0290	64,97
Skadeforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0300	0,00
Helseforsikring håndtert som skadeforsikring	R0310	64,97
Livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring, ekskl. kontrakter med investeringsvalg	R0320	0,00
Helseforsikring håndtert som livsforsikring	R0330	0,00
Livsforsikring ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg	R0340	0,00
Livsforsikring med investeringsvalg	R0350	0,00
Gjenforsikringsdepoter	R0360	0,00
Fordringer i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere	R0370	502,87
Fordringer i forbindelse med gjenforsikring	R0380	3,57
Ikke forsikringsrelaterte fordringer	R0390	860,45
Egne aksjer (holdt direkte)	R0400	0,00
Forfalte beløp relatert til elementer i ansvarlig kapital som er innkalt men ikke innbetalt	R0410	0,00
Konter og kontantekvivalenter	R0420	3 406,09
Øvrige eiendeler	R0500	4 182,22
Sum eiendeler	R0500	318 250,45

(NOK mill.)

**Solvens II
verdier**

Forpliktelser		<i>C0010</i>
Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring	R0510	626,84
Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som skadeforsikring)	R0520	0,00
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0530	0,00
<i>Beste estimat</i>	R0540	0,00
<i>Risikomargin</i>	R0550	0,00
Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring (håndtert som skadeforsikring)	R0560	626,84
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0570	0,00
<i>Beste estimat</i>	R0580	607,75
<i>Risikomargin</i>	R0590	19,09
Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. kontrakter med investeringsvalg)	R0600	188 993,46
Forsikringstekniske avsetninger - helseforsikring håndtert som livsforsikring	R0610	1 387,59
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0620	0,00
<i>Beste estimat</i>	R0630	1 371,05
<i>Risikomargin</i>	R0640	16,54
Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring (ekskl. helseforsikring håndtert som livsforsikring og kontrakter med investeringsvalg)	R0650	187 605,87
<i>Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett</i>	R0660	0,00
<i>Beste estimat</i>	R0670	185 588,16
<i>Risikomargin</i>	R0680	2 017,71
Forsikringstekniske avsetninger - kontrakter med investeringsvalg	R0690	74 029,30
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0700	0,00
Beste estimat	R0710	71 276,54
Risikomargin	R0720	2 752,76
Andre forsikringstekniske avsetninger	R0730	0,00
Betingede forpliktelser	R0740	4 182,20
Avsetninger, andre enn forsikringstekniske avsetninger	R0750	0,00
Pensjonsforpliktelser	R0760	41,59
Premiedepot fra gjenforsikringsforetak	R0770	0,00
Forpliktelser ved utsatt skatt	R0780	2 128,86
Derivater	R0790	708,73
Gjeld til kredittinstitusjoner	R0800	0,00
Finansielle forpliktelser, annet enn gjeld til kredittinstitusjoner	R0810	0,00
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring, herunder forsikringsformidlere	R0820	1 078,51
Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring	R0830	4,06
Betalingsforpliktelser (til leverandører, ikke forsikring)	R0840	2 428,93
Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital	R0850	8 546,61
<i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som ikke inngår i basiskapitalen</i>	R0860	0,00
<i>Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital som inngår i basiskapitalen</i>	R0870	8 546,61
Øvrige forpliktelser	R0880	0,00
Sum forpliktelser	R0900	282 769,09
Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser	R1000	35 481,36

S.05.01.02 - Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje – Skadeforsikring (direkte forsikring, mottatt proporsjonal gjenforsikring og mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring) (kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

(NOK mill.)		Skadeforsikringsforpliktelser - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring			
		Forsikring mot inntektstap C0020	Yrkesskade- forsikring C0030	Sum C0200	
Forfalte premier					
	Brutto - direkte forsikring	R0110	255,59	67,30	322,89
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0120			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0130			
	Gjenforsikringsandel	R0140	6,89	5,14	12,03
	For egen regning (netto)	R0200	248,70	62,16	310,87
Opptjente premier					
	Brutto - direkte forsikring	R0210	255,59	67,30	322,89
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0220			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0230			
	Gjenforsikringsandel	R0240	6,89	5,14	12,03
	For egen regning (netto)	R0300	248,70	62,16	310,87
Erstatningskostnader					
	Brutto - direkte forsikring	R0310	132,76	22,42	155,17
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0320			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0330			
	Gjenforsikringsandel	R0340	3,89	2,42	6,31
	For egen regning (netto)	R0400	128,86	20,00	148,86
Endring i andre forsikringstekniske avsetninger					
	Brutto - direkte forsikring	R0410			
	Brutto - mottatt proporsjonal gjenforsikring	R0420			
	Brutto - mottatt ikke-proporsjonal gjenforsikring	R0430			
	Gjenforsikringsandel	R0440			
	For egen regning (netto)	R0500			
	Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.	R0550	67,80	16,58	84,38
	Andre kostnader	R1200			
	Sum kostnader	R1300			84,38

S.05.01.02 - Premier, erstatninger og kostnader pr. forsikringsbransje- livsforsikring
(kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

(NOK mill.)	Skadeforsikringsforpliktelser - Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring					Sum
	Helseforsikring	Forsikring med overskudds deling	Forsikring med investeringsvalg	Øvrig livsforsikring		
Forfalte premier						
Brutto - direkte forsikring	R1410	752,70	3 586,09	10 340,08	1 355,60	16 034,48
Gjenforsikringsandel	R1420	15,70	2,55	0,00	1,09	19,35
For egen regning (netto)	R1500	736,99	3 583,54	10 340,08	1 354,51	16 015,13
Opptjente premier						
Brutto - direkte forsikring	R1510	752,70	3 586,09	10 340,08	1 355,60	16 034,48
Gjenforsikringsandel	R1520	15,70	2,55	0,00	1,09	19,35
For egen regning (netto)	R1600	736,99	3 583,54	10 340,08	1 354,51	16 015,13
Erstatningskostnader						
Brutto - direkte forsikring	R1610	579,30	8 073,28	1 338,86	245,10	10 236,54
Gjenforsikringsandel	R1620	6,91	0,00	0,00	0,00	6,91
For egen regning (netto)	R1700	572,39	8 073,28	1 338,86	245,10	10 229,63
Endring i andre forsikringstekniske avsetninger						
Brutto - direkte forsikring	R1710					
Gjenforsikringsandel	R1720					
For egen regning (netto)	R1800					
Forsikringsrelaterte driftskostnader mv.	R1900	83,62	740,58	441,58	196,35	1 462,13
Andre kostnader	R2500					17,30
Sum kostnader	R2600					1 479,43

S. 12.01.02 - Forsikringstekniske avsetninger - livsforsikring og helseforsikring håndtert som livsforsikring, side 1

(NOK mill.)		Forsikring med investeringsvalg				Øvrig livsforsikring		Sum (livsforsikring unntatt helseforsikring, herunder forsikring med investeringsvalg)	
		Forsikring med overskuddsdeling	C0030	Kontrakter uten	Kontrakter med op-	C0060	C0070		C0080
				opsjoner og garantier	sjoner eller garantier				
		C0020		C0040	C0050			C0150	
	Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0010							
	Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)	R0020							
Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin									
Beste estimat									
	Brutto beste estimat	R0030	186 091,88		70 895,96	380,58		3 962,22	261 330,63
	Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter	R0080							
	Sum beste estimat fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0090	186 091,88		70 895,96	380,58		3 962,22	261 330,63
	Risikomargin	R0100	1 883,09	2 328,94			343,51		4 817,42
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen									
	Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0110							
	Fradrag i beste estimat	R0120	-4 465,93						-4 465,93
	Fradrag i risikomargin	R0130	-46,95						-46,95
	Sum forsikringstekniske avsetninger	R0200	183 535,20	74 029,30			4 070,67		261 635,17

(NOK mill.)		Kontrakter uten		Forsikring med	Annuiteter fra	Sum (livsforsikring
		opsjoner og		investeringsvalg	skadeforsikring	unntatt helseforsik-
		C0160	C0170	Kontrakter med	vedrørende	ring, herunder
			garantier	opsjoner eller	helseforsikrings-	forsikring med
				garantier	forpliktelser	investeringsvalg)
				C0180	C0190	C0210
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0010					
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)	R0020					
Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin						
Beste estimat						
Brutto beste estimat	R0030		1 371,05			1 371,05
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter	R0080					
Sum beste estimat fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0090		1 371,05			1 371,05
Risikomargin	R0100	16,54			343,51	16,54
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen						
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0110					
Fradrag i beste estimat	R0120					
Fradrag i risikomargin	R0130					
Sum forsikringstekniske avsetninger	R0200	1 387,59				1 387,59

S.17.01.02 - Forsikringstekniske avsetninger - skadeforsikring, side 1
(kun for relevante bransjer for Storebrand Livsforsikring)

		Direkte forsikring og mottatt proporsjonal gjenforsikring		
(NOK mill.)		Forsikring mot inntektstap	Yrkesskade- forsikring	Sum skadeforsikrings- forpliktelser
		C0030	C0040	C0180
Forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0010			
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikringsavtaler og SPV-er justert for forventet tap som følge av mislighold hos motparter (relatert til forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett)	R0050			
Forsikringstekniske avsetninger beregnet som en sum av beste estimat og risikomargin				
Beste estimat				
Premieavsetning				
Brutto - i alt	R0060	21,32	13,90	35,22
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0140	1,18	0,86	2,03
Netto beste estimat for premieavsetning	R0150	20,15	13,04	33,19
Erstatningsavsetning				
Brutto - i alt	R0160	235,15	337,37	572,52
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0240	10,21	52,73	62,94
Netto beste estimat for erstatningsavsetning	R0250	224,95	284,64	509,58
Sum beste estimat - brutto	R0260	256,48	351,27	607,75
Sum beste estimat - netto	R0270	245,10	297,68	542,77
Risikomargin	R0280	8,23	10,86	19,09
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger som følge av overgangsbestemmelsen				
Fradrag i forsikringstekniske avsetninger beregnet under ett	R0290			
Fradrag i beste estimat	R0300			
Fradrag i risikomargin	R0310			
Sum forsikringstekniske avsetninger				
Sum forsikringstekniske avsetninger	R0320	264,70	362,13	626,84
Sum beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er justert for forventet tap (mislighold hos motparter)	R0330	11,38	53,59	64,97
Sum forsikringstekniske avsetninger fratrukket beløp som kan innkreves fra gjenforsikring og SPV-er	R0340	253,32	308,54	561,86

S.19.01.21 - Erstatninger I skadeforsikring

Skadeår/Tegningsår

Z0010

Skadeår

Betalte bruttoerstatninger (ikke kumulativt) - Avviklingsår (nominelle beløp)

Prior	År	Avviklingsår										I inne- værende år	Sum over år (kumulativt)	
		Sum over år												
		0	1	2	3	4	6	7	8	9	10 & +			
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	C0060	C0070	C0080	C0090	C0100	C0110	C0170	C0180	
Prior	R0100										1,12	R0100	1,12	1,12
N-9	R0160	0,54	4,36	10,70	7,98	2,86	7,84	3,40	10,13	3,49	1,60	R0160	1,60	52,90
N-8	R0170	1,07	3,32	10,67	5,53	8,29	4,29	1,96	1,99	0,86		R0170	0,86	37,98
N-7	R0180	6,74	4,68	6,67	12,07	4,87	9,08	1,65	0,70			R0180	0,70	46,44
N-6	R0190	5,86	8,67	16,11	9,66	7,15	3,85	12,12				R0190	12,12	63,42
N-5	R0200	5,44	10,07	10,70	20,37	7,05	7,42					R0200	7,42	61,05
N-4	R0210	23,20	25,59	16,86	20,24	14,45						R0210	14,45	100,34
N-3	R0220	5,75	17,92	18,67	17,38							R0220	17,38	59,73
N-2	R0230	5,16	13,88	14,86								R0230	14,86	33,89
N-1	R0240	13,32	8,92									R0240	8,92	22,25
N	R0250	2,27										R0250	2,27	2,27
	Total											R0260	81,70	481,39

Ikke-diskontert beste estimat for brutto erstatningsavsetning - Avviklingsår (nominelle beløp)

Prior	År	Avviklingsår										Årsslutt (diskon- terte beløp)	
		Sum over år											
		0	1	2	3	4	5	6	7	8	9		10 & +
	C0200	C0210	C0220	C0230	C0240	C0250	C0260	C0270	C0280	C0290	C0300	C0360	
Prior	R0100										14,67	R0100	14,67
N-9	R0160	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	15,99	10,52		R0160	10,52
N-8	R0170	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	21,93	13,83			R0170	13,83
N-7	R0180	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	31,48	19,48				R0180	19,48
N-6	R0190	0,00	0,00	0,00	0,00	38,08	26,16					R0190	26,16
N-5	R0200	0,00	0,00	0,00	0,00	62,51	36,23					R0200	36,23
N-4	R0210	0,00	0,00	0,00	78,86	52,84						R0210	52,84
N-3	R0220	0,00	0,00	98,00	57,74							R0220	57,74
N-2	R0230	0,00	106,12	78,35								R0230	78,35
N-1	R0240	189,20	96,78									R0240	96,78
N	R0250	98,14										R0250	98,14
	Sum											R0260	504,75

S.22.01.21 - Effekten av overgangsregler og andre tiltak knyttet til langsiktige garantier (LTG)

(NOK mill.)		Amount with Long Term Guarantee mea- sures and transitionals	Beløp uten overgangs- regelen for forsikrings- tekniske avsetninger	Effekt av overgangsrege- len for forsikringstekniske avsetninger	Beløp uten over- gangsregelen for rentekurven	Effekt av over- gangsregelen for rentekurven
		C0010	C0030	C0050	C0070	C0090
Forsikringstekniske avsetninger	R0010	263 649,59	4 512,88		1 747,32	
Basiskapital	R0020	42 727,97	-3 384,66		-1 310,49	
Tellende ansvarlig kapital til dek- ning av solvenskapitalkravet (SCR)	R0050	42 727,97	-3 384,66		-1 310,49	
Solvenskapitalkrav	R0090	19 088,42	0,00		706,88	
Tellende ansvarlig kapital til dek- ning av minstekapitalkravet (MCR)	R0100	37 928,33	-3 384,66		-1 290,55	
Minstekapitalkrav	R0110	6 240,42	0,00		99,71	

(NOK mill.)		Sum C0010	Kapitalgruppe 1 - uten be- grensninger C0020	Kapitalgruppe 1 - med begrensninger C0030	Kapital- gruppe 2 C0040	Kapital- gruppe 3 C0050
Basiskapital før fradrag for deltakerinteresser i andre finanssektorer som fastsatt i artikkel 68 i vedlegg til forskrift 21. desember 2015 nr. 1807 om utfyllende regler til Solvens II-forskriften						
Ordinær aksjekapital (inkl. verdien av egne aksjer)	R0010	3 540,42	3 540,42			
Overkurs relatert til ordinær aksjekapital	R0030	9 710,58	9 710,58			
Innbetalt medlemsinnskudd, kompensasjonsfond, eierandelskapital (ekskl. utjevningsfond) eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige forsikringsforetak	R0040					
Etterstilte medlemskontoer i gjensidige forsikringsforetak	R0050					
Overskuddsfond	R0070					
Preferanseaksjer	R0090					
Overkurs relatert til preferanseaksjer	R0110					
Avstemmingsreserve	R0130	20 787,57	20 787,57			
Fondsobligasjonskapital og ansvarlig lånekapital	R0140	8 546,61		2 641,68	5 904,93	
Et beløp tilsvarende verdien av netto eiendeler ved skatt (utsatt skattefordel)	R0160					
Annen ansvarlig kapital godkjent av Finanstilsynet som basiskapital som ikke er spesifisert over	R0180	142,79			142,79	
Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket						
Ansvarlig kapital (egenkapital) fra regnskapet som ikke skal inngå i avstemmingsreserven, og som ikke oppfyller vilkårene for å bli klassifisert som ansvarlig kapital i henhold til Solvens II-regelverket	R0220					
Fradrag						
Fradrag for deltakerinteresser i verdipapirforetak, forvaltningsforetak for verdipapirfond, forvaltere av alternative investeringsfond, låneformidlingsforetak og finansforetak som ikke er forsikringsforetak eller pensjonsforetak	R0230					
Sum basiskapital etter fradrag	R0290	42 727,97	34 038,57	2 641,68	6 047,72	
Supplerende kapital						
Ikke innbetalt og ikke innkalt ordinær aksjekapital som kan kreves innkalt	R0300					
Ikke innbetalt og ikke innkalt medlemsinnskudd eller tilsvarende basiskapitalposter for gjensidige foretak som kan kreves innkalt	R0310					
Ikke innbetalte og ikke innkalte preferanseaksjer som kan kreves innkalt	R0320					
En rettslig bindende forpliktelse til å tegne og betale for fondsobligasjonskapital og/eller ansvarlig lånekapital på anmodning	R0330					
Rembursbrev og garantier i henhold til artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF	R0340					
Andre rebursbrev og garantier enn dem som faller under artikkel 96 nr. 2 i direktiv 2009/138/EF	R0350					
Krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF	R0360					
Andre krav om tilleggspremier fra medlemmer i gjensidige foretak enn dem som faller under artikkel 96 nr. 3 i direktiv 2009/138/EF	R0370					
Annen supplerende kapital	R0390					
Sum supplerende kapital	R0400					

(NOK mill.)	Sum	Kapitalgruppe 1 - uten be- grensninger	Kapitalgruppe 1 - med be- grensninger	Kapital gruppe 2	Kapital gruppe 3	
	C0010	C0020	C0030	C0040	C0050	
Tilgjengelig og tellende ansvarlig kapital						
Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av SCR	R0500	42 727,97	34 038,57	2 641,68	6 047,72	0,00
Sum tilgjengelig ansvarlig kapital til dekning av MCR	R0510	42 727,97	34 038,57	2 641,68	6 047,72	
Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av SCR	R0540	42 727,97	34 038,57	2 641,68	6 047,72	0,00
Sum tellende ansvarlig kapital til dekning av MCR	R0550	37 928,33	34 038,57	2 641,68	1 248,08	
SCR	R0580	19 088,42				
MCR	R0600	6 240,42				
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og SCR (solvenskapitaldekning)	R0620	223,84 %				
Forholdet mellom tellende ansvarlig kapital og MCR (minstekapitaldekning)	R0640	607,78 %				
						C0060
Avstemningsreserve						
Sum eiendeler fratrukket sum forpliktelser				R0700		35 481,36
Egne aksjer (holdt direkte og indirekte)				R0710		
Forventede utbytter, utdelinger og gebyrer				R0720		1 300,00
Andre elementer som inngår i basiskapitalen				R0730		13 393,78
Justering for ansvarlig kapitalelementer med begrensninger relatert til porteføljer for matching-justering og avgrensede fond				R0740		
Avstemningsreserve				R0760		20 787,57
Forventet fortjeneste						
Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - livsforsikringsvirksomhet				R0770		3 098,96
Forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP) - skadeforsikringsvirksomhet				R0780		
Sum forventet fortjeneste i fremtidige premier (EPIFP)				R0790		3 098,96

S.25.01.21 - Solvenskapitalkrav - for foretak som benytter standardmetoden

(NOK mill.)		Brutto solvens kapitalkrav	Foretaks spesifikke parametre	Forenklinger
		C0110	C0080	C0090
Markedsrisiko	R0010	30 028,89		
Motpartsrisiko	R0020	806,74		
Livsforsikringsrisiko	R0030	11 513,49		
Helseforsikringsrisiko	R0040	539,68		
Skadeforsikringsrisiko	R0050	0,00		
Diversifisering	R0060	-7 727,89		
Risiko knyttet til immaterielle eiendeler	R0070			
Basiskrav til solvenskapital	R0100	35 160,92		
Beregning av solvenskapitalkrav		C0100		
Operasjonell risiko	R0130	990,04		
Tapsabsorberende evne av forsikringstekniske avsetninger	R0140	-12 047,35		
Tapsabsorberende evne av utsatt skatt	R0150	-5 015,19		
Kapitalkrav for virksomhet som utøves i henhold til artikkel 4 i direktiv 2003/41/EF	R0160			
Solvenskapitalkrav før kapitalkravstillegg	R0200	19 088,42		
Kapitalkravstillegg	R0210			
Solvenskapitalkrav	R0220	19 088,42		
Øvrig informasjon om SCR				
Kapitalkrav for durasjonsbasert aksjerisiko	R0400			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for gjenstående del (andre deler enn avgrensede fond (RFF) og porteføljer for matching-justering (MAP))	R0410			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for avgrensede fond (RFF)	R0420			
Samlet teoretisk solvenskapitalkrav for porteføljer for matching-justering (MAP)	R0430			
Diversifiseringseffekter relatert til aggregering av teoretisk solvenskapitalkrav (nSCR) for avgrensede fond under artikkel 304 i direktiv 2009/138/EF	R0440			

(NOK mill.)	Skadeforsikringsvirksomhet		Livsforsikringsvirksomhet	
	Beregnet $MCR^{(NL,NL)}$	Beregnet $MCR^{(NL,L)}$	Skadeforsikringsvirksomhet	Livsforsikringsvirksomhet
	R0010	C0010	C0020	
Lineær formel for forsikrings- og gjenforsikringsforpliktelser innenfor livsforsikring		88,01		
				Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og forsikrings-tekniske avsetninger beregnet under ett
				Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder
				Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og forsikrings-tekniske avsetninger beregnet under ett
				Forfalt premie for egen regning siste 12 måneder
				C0030 C0040 C0050 C0060
Forsikring mot utgifter til medisinsk behandling, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0020	245,10 225,61
Forsikring mot inntektstap, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0030	297,68 64,96
Yrkesskadeforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0040	
Motorvognforsikring - trafikk, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0050	
Motorvognforsikring - øvrig, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0060	
Sjøforsikring, transportforsikring og luftfartsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0070	
Forsikring mot brann og annen skade på eiendom, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0080	
Ansvarsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0090	
Kreditt- og kausjonsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0100	
Rettskjøpsforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0110	
Assistanseforsikring, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0120	
Forsikring mot diverse økonomisk tap, inkl. proporsjonal gjenforsikring			R0130	
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av helseforsikringsforpliktelser			R0140	
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av ansvarsforsikringsforpliktelser			R0150	
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av forpliktelser innen sjø-, transport- og luftfartsforsikring			R0160	
Ikke-proporsjonal gjenforsikring av øvrige skadeforsikringsforpliktelser			R0170	

S.28.02.01 - Minstekapitalkrav - både livsforsikringsvirksomhet og skadeforsikringsvirksomhet, side 2

(NOK mill.)	Skadeforsikringsvirksomhet		Livsforsikringsvirksomhet			
	Beregnet $MCR^{(NL,NL)}$		Beregnet $MCR^{(NL,L)}$			
	C0070	C0080				
Linear formula component for life insurance and reinsurance obligations	R0010		6 152,42			
			Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og Sum udekket risiko (hensyntatt gjenforsikring og spesialforetak (SPV))	Beste estimat for egen regning (hensyntatt gjenforsikring og SPV) og Sum udekket risiko (hensyntatt gjenforsikring og spesialforetak (SPV))		
			C0090	C0100	C0110	C0120
Forpliktelser med overskuddsdeling - garanterte ytelser	R0210				167 765,43	
Forpliktelser med overskuddsdeling - fremtidige diskresjonære ytelser	R0220				18 326,45	
Forsikringsforpliktelser med investeringsvalg	R0230				71 276,54	
Andre livsforsikrings- og helseforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser	R0240				5 333,26	
Sum udekket risiko for alle livsforsikringsforpliktelser, inkl. gjenforsikringsforpliktelser	R0250					410 195,53

(NOK mill.)

Samlet beregning av MCR

		C0130
Lineært beregnet MCR	R0300	6 240,42
Solvenskapitalkrav (SCR)	R0310	19 088,42
Øvre grense for MCR	R0320	8 589,79
Nedre grense for MCR	R0330	4 772,11
Kombinert MCR (hensyntatt øvre og nedre grense)	R0340	6 240,42
Absolutt nedre grense for MCR	R0350	59,05
		C0130
Minstekapitalkrav	R0400	6 240,42

Teoretisk MCR-beregning for skadeforsikrings- og livsforsikringsvirksomhet

		Skadeforsikrings- virksomhet C0140	Livsforsikrings- virksomhet C0150
Teoretisk lineær MCR	R0500	88,01	6 152,42
Teoretisk SCR før kapitalkravstillegg (årlig eller siste beregning)	R0510	269,20	18 819,22
Teoretisk øvre grense for MCR	R0520	121,14	8 468,65
Teoretisk nedre grense for MCR	R0530	67,30	4 704,81
Teoretisk kombinert MCR	R0540	88,01	6 152,42
Absolutt nedre grense for teoretisk MCR	R0550	23,81	35,24
Teoretisk minstekapitalkrav	R0560	88,01	6 152,42

Storebrand Livsforsikring AS
Professor Kohts vei 9
Postboks 500, 1327 Lysaker
Telefon 915 08 880

[storebrand.no](https://www.storebrand.no)

